

DUHOVNO ŽIVLJENJE

L e t o (A ñ o) V I I I .
Š t e v i l k a (N ú m e r o) 1 4 5
F E B R E R O (F E B R U A R) 1 9 4 0

KRŠĆANSKI DRUŽINI JE POSVEČENA PRIČUJO-
ČA STEVILKA "DUHOVNEGA ŽIVLJENJA".

SREČNO DRUŽINSKO ŽIVLJENJE JE TEMELJ MIR-
NEGA SOŽITJA VSEH, KI SMO POKLICANI, DA BOMO
NEKOČ ENA SAMA DRUŽINA BOZJA.

SREČA IN MIR PA VLADA V TISTI HIŠI, KJER
NI NIČ SAMOLJUBJA, KJER JE PLEMNITA VOLJA,
VEDNO ŽRTVOVATI SVOJE LASTNE ŽELJE, ČE SO TE
DRUGIM V NEPRILIKO.

TEGA NAS UČI SVETA DRUŽINA.

ROJAKOM V B. BLANKI, RIO NEGRO IN LOMA NEGRA!

Srečno sem se vrnil iz 14 dnevnega potovanja, na katerem sem prevozil 3500 km.

V Bahiji Blanki so me že pričakovali Ferletičevi in Oselj in sem bil one dva dni gost pri njih in Novakovih, kjer se je v torek večer tudi zbrala številna družba rojakov. Naj se topla zahvalim gostoljubnim rojakom.

V Villa Regina so me že čakali Božič Karlo in Fabčićevi. Obiskal sem mnoge družine in doživel toliko prijetnega presenečenja, da mi je bilo kar težko iti proč v Gral. Roca, kjer sva se dobila z misijonarjem Lud. Perniškom in nato tri dni obiskavala rojake po Rio Negro.

V četrtek zvečer sem že bil v Cinco Saltosu pri Antonu Sinigoju, ki mi je dal na razpolago svojo hišo in svoj avto, s katerim smo hiteli od čakre do čakre na obisk k rojakom.

V nedeljo 21. jan. je bil za Cinco Saltos veliki praznik. Žene in dekleta so se pripravile za petje. Dopoldne in popoldne smo napolnili cerkev in je odmevala slovenska pesem, da se je cela vas zbrala okrog kapele. Može so imeli na skrbi tudi zabavo izven cerkve in se je zbralo na čakri Bitežnikovi 80 rojakov k skupnemu kosilu. Žene so poskrbele za zelenjavo in sladke prizke, može za pečenko in dobro kapljico.

Bil je dan vriskajočega sonca in slovenskega veselja.

V ponedeljek me je popeljal Anton Sinigoj naprej na zapad. V Plaza Huincul je bila maša. Zmenili smo se, da se vrnemo nazaj v sredo na večerjo, kar se je tudi zgodilo in se je pri Rejevih zbralo več rojakov.

V Bariloche ni bilo mogoče iti, ker ni bilo uporabne zveze. Razdalje so prevelike.

V četrtek 25. jan. sem bil spet v Cinco Saltos in zvečer odpotoval proti Olavarriji, kjer sem spet preživel prijeten dan med rojaki v Lomi Negri od koder sem se v nedeljo 28. jan. zjutraj ob 7 uri vrnil na svoje mesto.

Naj se zahvalim vsem rojakom, prav posebno pa Sinigoju Antonu iz Cinco Saltos, ki mi je dal "konja na bencin" in mi je bil še za "vozača" en cel teden.

V naslednjih številках naše revije, pa bom popisal podrobnosti to moje pot med rojake.

DUHOVNO ŽIVLJENJE je mesečnik.

Uredništvo in uprava:

Pasaje Salala 60.

Urednik: Hladnik Janez.

Telefon 63-6832

Kličič od 11—13 ure in po 7 uri zvečer.

Ob sredah in petkih popoldne ni doma.

Letna naročnina za Argentino 2 \$.

CERKVENI VESTNIK

4. febr. Maša na Paternalu za Olgo Ušaj por. Makuc. Molitve na Paternalu.

Maša za Andrej Cigoj iz Malovš bo 4. febr. ob 13 uri pri Sv. Jožefu v Floresu.

11. febr. Maša na Avellanedi. Molitve na Avellanedi, nato občni zbor "Slovenske krajine".

Na Paternalu se molitve ta dan ne vrše.

18. febr. Maša za Luko Groser. Molitve na Paternalu.

25. febr. Maša na Avellanedi. Molitve na Paternalu.

Popoldanska pobožnost se vselej začne ob 4.30.

POSTNA POSTAVA veljavna v tej deželi: **Strogi post**, to se pravi, da je post od mesa, mesnih jedi in mesne juhe, in da si je treba v jedi pritrpati je na:

1. pepelnenično sredo,
2. vse petke 40 dnevnega posta.

Samo post, to se pravi, da se sme manj uživati je vse srede 40 dnevnega posta in na veliki četrtek. Te dneve se meso sme oživati.

Post je koristen duši in telesu. Duši zato, ker je za človeka, ki se iz ljubezni do Boga kaj pokori, veliko zasluženje pred Bogom, telesu pa, ker s postom človek koristi svojemu telesnemu zdravju, zlasti pa pridobi oblast nad telesnimi željami, ki človeka vedno vlečejo navzdol.

S postom in pokoro človek pred Bogom zadobi odpustanje grehov in kazni, ki jih je s svojimi grehi zaslužil.

Krščeni so bili: Pri sv. Jožefu (Flores) Ivan Artur Močnik, Eduard Federico Belé. — Na Paternalu: Marija Hilda Jazbec, Lilijana Turk, Hilda Roza Abram, Marija Lilijana Volk.

V Villa Calzada so imeli vesel praznik rojstva pri Furianovih. Hčerka, poročena Cambelotti je kupila ljubkega sinčka 20. dec., kateremu so dali ime Karel Evgen.

Tudi Makucovi so imeli v hiši vesel dogodek.

Prav tako tudi Kerševanovi.

Vsem tem toplo častitamo in želimo srečo v družini.

Na Avellanedi je bilo ustanovljeno društvo "Slovenska krajina", katerega namen bo, družiti Slovence onstran Riachuela, zlasti Prekmurce. Društvo je izobraževalno in socialno.

V nedeljo 11. febr. se vrši prvi občni zbor tega novega društva. K sodelovanju ste povabljeni vsi rojaki.

IZ UPRAVE

Lepo prosimo vse naročnike, da poskrbite za plačanje naročnine.

Za Ameriko je 2 \$.

Za Evropo je 3 \$.

Kar hitro storite svoje, da bomo tudi mi mogli naše. Oddaljeni lahko pošljejo tudi kar v poštnih znamkah ali pa v priporočnem pismu. Janez Hladnik.

PRISLE SO MOHORSKE KNJIGE

Naročniki se javite pri g. Laknerju v banki Germánico, ali pa na stanovanju: Warnes 2215.

KAKO JE RAZDELJENA ZEMELJIŠKA POSEST V SLOVENIJI

Jugoslavija je izrazito poljedelska država, saj živi 77% vsega prebivalstva od kmetijstva in gozdarstva. Zato, ker je kmetijski stan najštevilnejši, so od blagostanja in urejenosti tega stanu v veliki meri odvisni ostali stanovi. Znan pregovor pravi: "Če ima denar kmet, ga ima cel svet." Od tod izhaja sorazmerno veliko prizadevanje javne uprave za izboljšanje življenjskih pogojev poljedelcev. Pomagati kmetu, ki je obubožal zaradi povišanih razmer, je vodilna misel. Le nezadostna sredstva so kriva, da ostane marsikaj na pol poti.

V Sloveniji se bavi s poljedelstvom skoro 80% prebivalstva. Ostalo odpade na obrt, trgovino in ostale poklice. Zato je prav zanimivo vprašanje, kako je pri nas razdeljena zemljiška posest.

Po obsegu posameznih kmetij ločimo: parcelna in malotna gospodarstva z obsegom največ do 2 ha zemlje. Male kmetije imajo 2—5 ha, srednje kmetije 5—20 ha, velike 20—100 ha ter preko tega so veleposestva. Za naše prilike se računa, da bi bile najbolj primerne kmetije z 20 ha zemlje, z razdelitvijo v njive, travnike in gozdove. To bi bilo zelo idealno, toda upoštevati moramo gorate kraje in ravnino.

Parcelnih gospodarstev imamo	ha zemlje
18.200 z	4.400
Malotnih kmetij je	32.900 „ 39.000
Malih kmetij je	37.700 „ 125.000
Srednjih kmetij je	53.300 „ 551.700
Velikih kmetij je	12.060 „ 389.000
Veleposestev je	485 „ 168.700

Skupaj je 154.645 z 1.278.600 Skupna površina Slovenije znaša 1.584.900 hektarjev zemlje. Razlika 306.300 ha odpade na državna, občinska in samo gozdna gospodarstva itd. Gornja porazdelitev bi še ne bila tako slaba, vendar opazimo, da ima 485 veleposestev več zemlje kot 37.700 malih kmetij. Od veleposestev jih imamo 5, ki imajo nad 500 ha zemlje.

Od navedenih gospodarstev odpade po statistiki 121.800 gospodarstev, ki jim je kmetijstvo glavni poklic, ostalo odpade na lastnike, ki jim je kmetijstvo stran-

KORISTNI NASLOVI

Poslanstvo kraljevine Jugoslavije za Argentino, Uruguay in Paraguay:

Charcas 1705, Bs. Aires, U. T. 44—6270.

Konzulat kraljevine Jugoslavije v Rosario: San Lorenzo 937, Rosario de Santa Fé. U. T. 22—012.

Izseljenski korespondent za Uruguay: David Doktorič, Florida 1394, Montevideo, Uruguay.

Provincialat Slovenskih šolskih sester Rosario de Sta. Fé, calle Córdoba 1646, Telefon: 28—083.

Izseljenski duhovnik Kastelic Jože: Condarcos 545. Telef. 63—2435.

Slovenska šola na Paternalu: Paz Soldan 4924, Buenos Aires.

Zavetišče Lipa: Villa Madero F.C.G.B.A.

ski poklic. Med te spadajo največ parcelna gospodarstva, kar je umljivo, ker se z 2 ha zemlje ne more nihče preživeti in pa veleposestva.

Glede lastništva zemlje so prilike še primeroma dobre, saj so večidel obdelovalci zemlje tudi nje lastniki. Le majhen odstotek odpade na zakupnike in uživalce. Seveda bi se tudi v tem oziru moglo še marsikaj izboljšati.

Od površine 1.278.600 ha zemlje odpade na vrtove in vinograde 59.500 ha

orno zemljo	290.000 „
travnike	232.500 „
pašnike	135.000 „
gozdove	31.000 „
ostalo	31.000 „

Orne zemlje je sorazmerno največ pri manjših posestvih, a najmanj pri veleposestvih, pri katerih prevladujejo gozdovi.

Na 100 ha orne zemlje pride 224 prebivalcev, medtem ko pride v vsej državi le 143 prebivalcev. Na Danskem le 37 oseb. Tu se nam razkriva najtežje vprašanje glede preobljudenosti. Kljub močnemu izseljevanju, prebivalstvo narašča. Kako urediti to, da bodo živeli vsi primerno življenje? Izboljšanje zemljišč (močvirja itd.) in večje izkoriščanje zemlje ne zadošča. Treba bo preusmeriti poljedelstvo v bolj dobičkanosno smer (sadjarstvo itd.), kakor tudi pospeševati industrializacijo, kjer naj dobi odvisno kmetijsko prebivalstvo svojo zaposlitev.

VLOŽITE VAŠE PRIHRANKE

in delajte vse bančne operacije
potom

BANCO GERMANICO

DE LA AMERICA DEL SUR

Avda. L. N. Alem 150.
25 de Mayo 145.

BUENOS AIRES

Slovenski Oddelek

DENARNA NAKAZILA:

Specijalni tečaji za

IZSELJENSKE DINARJE: Din. 100 za \$ 7.80

IZSELJENSKE LIRE: Lit. 100 za \$ 18.05

Vsa nakazila se isplačajo naslovníku v roke v ce loti, **BREZ ODBITKA** in jih odpošljamo po zračni pošti.

Družina – temelj človeške družbe

V enem iz med pisem, katera bodo za vedno ostala kot najdražja dedščina človeškega rodu, je napisal apostol Pavel tele besede vsem, ki naj bodo učitelji drugim:

“Ti pa ne odnehaj! Prosi, svari, opominjaj, grajaj z vso potrpežljivostjo in z vso resnostjo. Prišel bo namreč čas, ko ljudje ne bodo prenesli zdravega nauka, temveč si bodo izbirali po svojih izpridenih željah take učitelje, ki jim bodo prijetno žgečkali ušesa. Zaprli bodo ušesa za resnico, obrnili se pa bodo k bajkam.... Ti pa nikar ne odnehaj!”

Tako je napisal učitelj narodov in vsa stoletja je ta beseda resnična, ker vedno so ljudje bili taki, da so kaj radi nastavljali ušesa neumnostim, a zavračali pa so resnico — pač zato, ker ta zahteva od človek žrtve.

Moderni človek je pa še vse bolj zašel na pot uživanja željnosti in išče sreče le v tistih stvareh, ki prijajo njegovi čutnosti. Vsega bi se rad otresel, karkoli pomeni za njegove strasti kako omejitev in tako je danes ogrožena ena najbolj osnovnih podstav človeštva: d r u ž i n a.

Francoska revolucija je vrgla besedo o svobodi, enakosti in bratstvu. Zelo lepe besede so to. Toda človek je napravil s temi, samo po sebi dobrimi, mislimi nekako tako kot krava z mlado deteljo.... Zaide na njivo, nekaj požre, drugo potepta in ponesnaži, potem se pa napne v veliki požrešnosti in kakšen popravek je potem, da se nesrečna žival reši....

Malo banalna je primera, toda še bolj banalni so tisti ljudje, kateri so božji osnovi človeške družine vzeli vse, kar je v njej lepega in vzvišenega in so napravili iz družine — smetišče.

Svoboda, enakost in bratstvo, kako lepe besede so, če jih ljudje prav razumejo. Kadar pa svoboda preide v razbrzdanost, tedaj je gorje družini... Mož in žena se ne ljubita več... In otroci? Kdo pa naj zanje skrbi. In kadar bo žena zgubila vse, kar ima telo vabljivega, kdo jo bo pogledal starko, kdo ji bo dal streho in košček kruha, ker ne bo ne moža, ne otrok... In možu neboljenemu, kdo mu bo z mehko roko postregel...

Ona čustvena ljubezen zaljubljenec je nič več kot medena kapljica, katere namen je privabiti čmrlja v cvet, da ga oplodi... Zaljubljenost ima nalogo, da privede do zveze med fantom in dekletom, ki si jo obljubita ne le za mlada leta, temveč za vse dni, da bosta sodelovala z Bogom pri ustvaritvi novih človeških življenj... Pa se bo ona čustvena ljubezen izrabila, ostala pa bo realnost življenja, ostala bo družina s svojimi skrbmi in z dolžnostmi. Ljubezen ne bo več ona, ki se hrani s čutnimi miki; ostane le ona ljubezen, katero je zapovedal stvarnik našega bitja: ljubezen, ki je dolžnost, ljubezen ki vse daje in nič ne zahteva.

Lepa stvar je svoboda. Toda razbrzdana svoboda, tista, ki ne prizna nad seboj nobene postave in nobene meje, je usodna zmeta, katera je razdrila že nešteto družin, strla milijone src in oropala materinske in očetovske ljubezni nešteto otrok.

Nebrzdana svoboda je pohotnost, ki išče le lastne udobnosti, ki ne mara žrtve storiti, pač pa je zahteva od drugih.

Zakaj sem se pa oženil, če ne za to, da bo žena zame delala; tako slišite marsikdaj...

Taki ničvredneži so zahtevali zase “svobodo” — da naj padejo vse vezi, katere jih kaj ovirajo v njihovem libertinizmu.

To je seveda grob srečnega družinskega življenja.

*

Zdrava družina pa raste iz nesebične ljubezni, iz tiste ljubezni, ki ne zahteva, temveč daje, ki se odreče svojim muham, zato da drugim ne greni življenja, ki

ne meče krivde na druge, marveč sama na sebe. To je ljubezen, ki se odreče samoljubju.

Ljubezen do samega sebe mora človek imeti. Saj si mora vsakdo ohraniti svoje življenje. Kdor je pa odgovoren za življenje drugim, kakor oče in mati za svoje otroke, ima to dolžnost še v posebni meri za svojo družino.

Zato je samoljubje v neki meri v javnem življenju ne le pravica temveč celo dolžnost. Nasproti drugim, ki so izven lastne družine, je treba koristiti lastne družine vedno čuvati, nikakor pa seveda ni dovoljeno delati drugemu krivice.

V krogu lastne družine, to je med možem in ženo, med stariši in otroci, pa mora vsako samoljubje izgniti. Saj sta mož in žena “eno”.

Ona zdrava družina, kateri je temelje postavil Stvarnik sam je tista, v kateri se mož odreče vsemu samoljubju, vsem svojim osebnim željam in se kot mož in oče žrtvuje le zato, da bi osrečil svojo ženo in svoje otroke.

Žena pozabi na svojo nečimernost, opusti samoljubje in se odreče svojim nepotrebnim muham. Sedaj ni več čas, da išče sama sebe. Sedaj je njena naloga, da se daruje zato, da osreči druge, da osreči moža in svoje otroke.

Niso vsi možje in žene zmožni razumeti globoke resnice teh besed. Zato pa tudi niso vse družine srečne.

Tista družina pa, v kateri sta oče in mati dovolj plemenita, dovolj velikodušna, dovolj nesebična, da znata vedno žrtvovati svoje lastne osebne želje, kadar bi bile tiste v nasprotju s splošno družinsko koristjo in stanovsko dolžnostjo, sta pa kmalu doživela kaj je tisti mir, tista sreča, ki ga je prinesel Jezus s svojim učlovečenjem in ki ga vsadi v vsako krščansko družino. Treba je tisto sadiko božjega miru le lepo gojiti, pa bodo srečni stariši imeli obilno povrnjeno vse, kar iz ljubezni do Boga in do svojih žrtvujejo.

V takih družinah ljubezen nikdar ne umrje.

V takih družinah so otroci sreča za svoje stariše.

Iz takih družin raste tudi narod, ki osreči vse svoje vredne sorojake.

Takim družinam vzor je sveta družina.

Paternalna šola je pohitela na letovišče v S. Antonio de Padua. Prav dobre volje so tamkaj v senčnem vrtu in na čistem zraku, posebno v nedeljo, kadar jih obiščejo starši.

Moderna žaloigra

Krščanski zakon nosi kot najbolj bistveno potezo **nerazdružnost**. Kar je Bog zvezal, tega naj človek ne loči.

Človeški izpridenosti to seveda kaj malo ugaja in tako išče na vse načine, kako podkopati ta osnovni temelj zdrave družine.

Pogosto so se drznili v javnost v zadnjem času malo-bridni pisarji, ki so na račun izdajstva zakonske nerazdružljivosti hoteli zaslužiti lepe denarje, ker take čenče vedno dobe dosti "hvaležnih" bralcev.

V prejšnjih časih se je le kak mogotec, kronan, pa tudi brez krone, predrznil s kakim napadom na svetost zveze med možem in ženo.

Danes so gotove struje nastopile z vso nasilnostjo v obrambo človeške pohote.

Moderni materializem, ki taji vse duhovno in priznava zgolj tisto kar služi telesu je šel tako daleč, da je nerazdružnost zakonske vezi odpravil — seveda v največjo nesrečo človeštva.

Vsako stvar je najlažje spoznati in oceniti prav po njenih sadovih.

Nobena dežela nam ne nudi tako kričečih zgledov, kako se nad vsem narodom maščujejo grehi zoper to sveto zvezo, kot Sovjetska Rusija. Krščanstvo gleda zakon v luči otrok in njihovih neumrjočih duš, poleg ozira na neumrjoče duše zakoncev samih, komunizem in sploh vsak materializem pa ga gleda zgolj v luči moškega in ženske, otroci so mu le tisti nepridipravi, za katere je sicer tudi treba na nek način preskrbeti, da država ne izgubi prebivalstva. Sedaj veljavnim sovjetskim postavam, ki urejajo zakonsko razmerje (z dne 1. januarja 1927.), je zakon kakor izlet moškega in ženske, zabavni sestanek moškega in ženske, nevezano skupno življenje moškega in ženske, ki ga začneta, ne da bi s tem kaj rekla, koliko časa bosta še skupaj. Tisočletne skušnje pa kažejo, da bi vsak zakonski par kdaj rad šel narazen, tako je še danes po vsem svetu in tudi v Sovjetski Rusiji. In ker moreta biti v vsakem trenutku slabe volje, gresta, ker jima ni treba čakati tistega trenutka, ki tudi med količkaj poštenimi ljudmi vedno kmalu pride, ko se vrne dobra volja in veselje do skupnega življenja. Toda ker je sovjetski zakon le postavno ime za zabavo moškega in ženske, ga prekineta, čim te zabave ni več. Gresta vsak svojo pot in se pozneje seveda ne moreta več iskati. Tako se je l. 1926 ločilo v Sovjetski Rusiji 26% zakonov, l. 1927. ko je bila z novimi postavami ločitev in razdružitvev zakona še bolj olajšana, pa 75%! Po tem letu zakon v Sovjetski Rusiji ni več nič drugega kot sestanek moškega in ženske, ki ju veseli, da se sestaneta za nekaj dni ali tednov. Gotovo komunistke po Evropi ne hrepene po takem "zakonskem pristanu"!

✦ **P. Leopold Zorman.** Iz Sofije smo prejeli žalostno vest, da je tamkaj umrl znani slovenski kapucin p. Leopold Zorman, župnik pri cerkvi sv. Jožefa v Sofiji in predstojnik vseh kapucinov, ki delujejo v Bolgariji. Pokojni gospod se je rodil leta 1885 v Slavini pri Postojni. Vstopil je v kapucinski red in je po redovnih obljubah in mašniškem posvečenju šel v misijone na slovanski jug. Bil je dalj časa v Smirni in Carigradu, večino svojega delovanja pa je preživel med Bolgari, ki jih je vzljubil, kakor da je njihov. S svojim nesebičnim delovanjem si je pridobil med Bolgari velik ugled. Bil je posebno velik ljubitelj mladine in njen vzoren vzgojitelj. Vsi so ga ljubili in vi-

soko spotovali. Pokojni p. Leopold je bil tudi dvorni duhovnik za carico Ivano, ki je vsako nedeljo hodila k njegovi sveti maši v cerkev sv. Jožefa. Bil je tudi katehet na katolški gimnaziji v Sofiji. Vsak Slovenec, ki je prišel v Sofijo, se je rad ustavil pri njem. In tedaj mu je rajni p. Leopold z ljubeznijo in velikim znanjem bolgarske zgodovine ter poznanjem bolgarskega človeka razlagal glavne zanimivosti bolgarskega glavnega mesta. Bil je tudi priložnostni dopisnik slovenskih listov, katerem je bil velik prijatelj. Umrl je v Sofiji dne 12. novembra, pokopali so ga pa v Plovdivu dne 14. novembra.

Skupina Prekmurcev v Lujanu.

In otroci? Sirote v takih razmerah so matere, ki so "osvobojene" sladkih vezi krščanstva in na milost in nemilost prepuščene moškemu in njegovi divji krvi. Toda z njimi se država ne ukvarja toliko, ker so že velike in se morajo pač nekako preriti naprej. Večinoma se prerijejo tako, da prepuste otroka, ki ima tudi očeta, njegovi usodi. Tako so v nekaj letih nastale cele tolpe mladih vagabundov brez staršev, ki se preživljajo tako, da jih mora krotiti tudi komunistično sodišče. — Sovjetska država pa je bila prisiljena, kaznivost mladostnikov znižati na 12. leto, ker jih je cela krdela, ki že s tem letom n adlegujejo komunistično družbo z zločini. In "Komite komunističnih ženâ Sovjetske Rusije" je na zadnjem javnem zborovanju v Moskvi povzdignil glas, da je treba "obnoviti družinskega duha v mladih komunističnih družinah". In poluradna "Izvestja" so z vso zaskrbljenostjo nastopila proti tej poplavi ločitev, ki je sicer naslednja leta nekoliko upadla, vendar pa se je tudi v l. 1935. ločilo še 44% zakonov, to število pa se noče znižati. Po podatkih tega lista so v dveh tretjinah ločenih zakonov otroci, večino pa se oče odtegne dolžnosti vzdrževanja s tem, da kje ustanovi "novo družino, tako se oprosti obveznosti do prejšnje družine. Tako so iznajdljivi moški komunisti izigrali tisto določilo o dolžnosti vzdrževanja, od katerega so si nekateri v Evropi obetali toliko uspehov in so že govorili, da se Sovjetska Rusija vrača... "Komaj v eni desetini vseh ločenih primerov," nadačujejo "Izvestja", se oče in mati sporazumeta glede vzdrževanja otrok, v večini primerov pa ne preostane drugega kot da jih prevzame država v svojo skrb." Na podlagi teh žalostnih "skušenj" zahtevajo poluradna "Izvestja", to zahtevo je podkrepila tudi "Pravda", da je treba komuniste, ki že iz navade sklepajo le kratkotrajne zakone in pri vsaki ponovni sklenitvi zakona le preveč jasno razodevajo svojo nakano, da se bodo ob prvi priliki ločili, sodno kaznovati. — Prav tako bi bilo treba po predlogih teh dveh listov kaznovati moške, ki zapuščajo svoje žene, ne da bi jim dali primerno odškodnino. Mera odškodnine pa je seveda spet odvisna od zaslužka in tako si moški ne dajo vzeti te "svobode". Poziv obeh listov doslej ni našel odmeva, ker si sovjetska oblast ne vé pomagati; ne vé, kako naj bi odpravila slabe sadove komunizma in komunizem vzdržala; težko ji je pač priznati, da se po komunizmu da urediti čreda živali, ne pa človeška družba.

Sovjetska vlada se je torej omejila na to, da vsaj nekoliko ustavi propagando svobodne ljubezni in je odredila, da morajo biti "učenci in učenke višjih šol poučeni o sovjetskih postavah glede zakona in ločitve," obenem s tem poukom pa je treba "združiti resne opomine in vzbuditi v mladem rodu zavest odgovornosti".

Zdrav narod raste le iz tistih družin, kjer oče in mati razumeta, da se je treba "žrtvovati".

Gloria - slava Bogu se glasi...

Polnočnica... "Misa de Gallo" (petelinova maša) ji rečejo po špansko.

Z vsem bleskom goré številne luči velemesta. Tramvaji, omnibusi in kolektivi drvé. To noč ima vsakdo kako pot. Eni na obiske in iz obiska domov, drugi v zabavišča... In v cerkev k polnočnici?

Tudi tja. Saj je premnogo takih, ki leto in dan ne gredo v cerkev, toda za sveto noč pa se le zbudi še v njih iskrica vere, malo morda iz sentimentalnih mladostnih spominov, nekaj pa tudi iz resnične potrebe po božjih stvarih, katera se oglasi vse bolj močno v dnevih, ko vabijo iz izložbenih oken božična drevesa in sladke božične potice.

Množice se zgrnejo okrog spovednic. Tako so se nekateri navadili: ali na sveti večer, ali pa... drugo leto spet na sveti večer... Na sveto noč po vseh tukajšnjih cerkvah ne zmorejo spovedniki navala.

Božični zvonovi so peli. Ne tako, kakor pri nas po slovenskih planjavah. Saj ne znajo dati zvonovom pesmi in tudi... če se glas razbija med zidovi, če nima odprte poti čez goro in plan, saj ne more zapeti tako kot pojo naši zvonovi doma čez svečano belo odeto pokrajino, skozi katero se vije po ozkih gazeh dolga vrsta ljudstva, ki sledi v svitu plamenečih bakelj tja, kamor vabi ubrana božična pesem veselih zvonov, ki mesto angeljev oznanjajo ljudstvu veselo novico.

To leto je bilo vsaj vreme malo bolj božično. Skoro hladno je bilo, tako, da smo malo manj čutili ono veliko razliko, ki je med božičem doma in tukaj.

Lepo okrašena je čakala naša cerkev. Množica cvetja je dehtela okrog tabernaklja med gorečimi svečami, da dajo hvalo Zveličarju za njegovo neskončno dobroto, katero je izkazal svetu... mesto molitve tistih nevrednih kristjanov, katerim so lepi prazniki le dnevi zabave brez vsake višje misli.

Pred oltarjem pa je bila uprizorjena skrivnost svete noči v lepih jaslicah, okrog katerih so se gnetli številni verniki in pošiljali božjemu Detetu svoje tople prošnje, da naj pride tudi v njihova srea žarek božje dobrote in sreče, katera je zasijala odrešenemu človeštvu na sveto noč.

Ko je bila polnočna ura, je zazvenela raz kora ona večno lepa melodija "svete noči". Poprijeli so pevci in za njimi se je ragibala cerkev in toplo je prevzelo vsa srea. Skrivnostni glasovi violin, ki so to pot še na poseben način dvignili lepoto te nebeške harmonije, so segli prav do dna srea in pesem je izvabila marsikateremu solzo ginjenosti.

Marsikatero lepo slovesnost smo že imeli v oni cerkvi. Mnogokdaj smo jo že napolnili, nekaterikrat že praznovali sveti božič, toda tolike množice naših rojakov doslej še nismo videli na nobeni cerkveni slovesnosti. Cerkev je bila nabita, veža pred njo prav tako in še daleč ven na cesto so stali tisti, kateri niso mogli najti mesta znotraj. In vsa ta množica je z zbranostjo pristostvovala k tej ganljivi sveto-nočni pobožnosti.

Obrazi, ki jih še nikoli ni bilo videti v cerkvi pri slovenski službi božji so bili zelo številni med tisočgla-vo množico, ki se ni mogla upirati ubrani pesmi, katera

je ta večer zvenela kakor morda še nikoli. Pevci in pevovodja so se zares potrudili in smo jim hvaležni iz srea.

Ugodna je bila letos božična noč. Vreme je prav napravilo a tudi dan je tako poslužil, da je mogel imeti priliko da pohiti k polnočnici tudi tisti, ki je drugače zadržan, ker je bilo v nedeljo zvečer.

Nekaj nepopisno lepega je bilo, ko smo vsi zapeli zahvalno pesem in je tudi vsa cerkev podprla veličastno hvalnico: "božji nam je rojen sin, radujmo se...".

Ta melodija nas je spremljala domov kot opojno veselje srca, ki je zaživelo za hip v božje višine.

*

Tudi na Avellanedi je bilo božično veselje nadvse veliko. V kapeli naše službe božje so imeli polnočnico, ki je bila gotovo nekaj lepega, toda naše pesmi ni bilo, zato so pa s hrepenenjem čakali naše božične pesmi, ki naj zavzveni ob 10 uri na sveti dan.

Napolnila se je kapela. Radost je bila zapisana na obrazih. Saj je našlo sree nekaj lepega, nekaj domačega, en košček domovine v ljubkih jaslicah, kjer je počivalo nebeško Detece, pastirci pa so hiteli med ovci, da se poklonijo rojenemu Zveličarju sveta.

Tudi oltar je vabil poglede. Obilica cvetja je dehtela in evetela Jezusu v sv. Hostiji.

Spet se je oglasila prelepa božična pesem, spet je zastal dih in so se misli preselile v davne domače spomine.

Sveta noč, blažena noč,
je prišla nam v pomoč,
Deter božje v jaslih leži,
grešni zemlji radost deli,
Človek zdaj si otet...

Kako bi ne bilo olajšano sree ob takih mislih in spominih in tolažilnih besedah.

Saj ima tudi to zemeljsko potovanje, te neprilike in težave, svojo vrednost. Saj je prišel iz nebes Sin božji, da bi nas poučil, da se odpovejmo svetnim stvarim, da nikar ne mislimo, da je srečen tisti, ki ima obilje, nesrečen pa tisti, ki se z revščino bori; da ne sodimo, da je sreča v polnem zdravju in telesni moči... ne. Drugače nas uči Zveličar iz jaslje, ki nam je dal zgled siromašnega življenja, ki je veliko bolj varna pot v srečno večnost. Vsi mogočni in bogati bodo nekoč klonili pred temle božjim detetom; njihovo bogastvo in slava ne bo nič in bo več vredna plemenita volja, s katero so mali in ponižani prenašali svoj križ in tako posnemali zgled Zveličarja. Nič ne zgubi siromak, nič ne pridobi bogatin, toliko je vreden vsak, kolikor ima plemenito sree: Saj bo vsem Bog v večnosti plačnik.

Zato pa je bilo ganjeno sleherno sree, in veselo je zadonela zahvalna pesem. Nismo med tistimi, katerim Bog največ časnih dobrot nasiplje, hvalo pa damo Bogu, da naša srea z nebeško tolažbo napolnuje, da nam daje veselo zagotovilo, da nas kaj boljšega čaka tam, od koder so prišli angeljski zbori na sveto noč in oznanili radost in veselje in mir vsem dobrim ljudem.

Tako je sveti božični dan vlil nove vere in upanja pa tudi ljubezni in hvaležnosti do Boga v srea nas, ki smo tudi popotniki, kot sveta družina. Zato je za nas izseljenec Božič še vse pomembnejši dan, še bolj veselja poln, saj je tudi sveta družina bila v... tujini.

Cerkveni letopis. Umeščena sta bila: Josip Stupica, župnik v Prežganju, na župnijo Kresnice, in Ivan Poljanec, župni upravitelj v Lučinah, na župnijo Trstenik. Podeljene so bile župnije: Bela cerkev Jožefu Strahu, župnemu upravitelju istotam, Prežganje Leonu Kristancu, kaplanu v Ribnici, in Dol pri Ljubljani Francu Lovšinu, župniku v Rakitni. Za župna upravitelja sta bila imenovana:

Stanislav Skarča v Kočevju in Viljem Pipp, kaplan v Polhovem Gradcu, za župnijo Lučine. Premeščeni so bili kot kaplani: aJnez Oražem iz Šmihela pri Novem mestu k sv. Jakobu v Ljubljani, Ivan Sitar iz Tržišča v Ribnici in Jožef Ferkulj iz Moravč v Polhov Gradec. Nameščen je bil za kaplana v št. Gotard Anton Zidar, duhovnik reške škofije. V senj-

sko škofijo je šel službovat Ignacij Bergez, kaplan v Stopičah. Konkurni izpit sta opravila Alojzij Jenko, kaplan v Preserju, in Franc Urbanc, kaplan v Cerknici. Mašniško posvečenje je 29. oktobra prejel v Rimu Karel Truhlar. — Duhovnik Gregorič je bil imenovan za suplenta narodnega jezika na škofijski klasični gimnaziji.

Slovenski škofje izseljencem

LAVANTINSKI ŠKOF SLOVENCEM V TUJINI

Dne 3. decembra smo imeli takozvano izseljensko nedeljo. Ob tej priliki je izjavil knezoškof dr. Rožman sledeče:

Izseljenska nedelja naj bi nas opomnila na duhovno vez z brati in sestrami, ki so se iz domače zemlje izselili bodisi trajno bodisi začasno. aN to duhovno vez prečesto pozabljam. Ko pa se enkrat duhovna vez med nami in našimi izseljenci pretrga, so izseljenci za naše narodno občestvo zgubljeni. In res, koliko se jih je izgubilo! Koliko naše krvi je izteklo v tuje žile in hrani moč tujih narodov! Zgodovina bo morala nas in našo bližnjo preteklost obsojati, ker smo pustili, da je življenska moč našega naroda v izseljenstvu ginevala. Današnja nedelja naj nas, ki smo doma, opozori, da utrdimo duhovno vez med nami in vsemi udi naroda, ki so raztreseni po svetu. Ta duhovna vez je vez jezika, kulture in vere. Zlasti z molitvijo naj danes navežemo svoje duše na naše brate in sestre v tujini. Ko jim ob vstopu v božično dobo, na vratih najlepšega družinskega praznika, pošiljamo iskrene pozdrave in topel spomin, zagotovimo jim prav tako topel spomin v naših vsakdanjih molitvah, da bo iz vsakega našega krščanskega doma in iz vsake naše cerkve z molitvenim spominom prihajal nad izseljene brate in sestre blagoslov nebes in domovine.

Na svetu so sedaj razmere takšne, da si — tako bi jaz menil — vsak želi biti doma, zlasti, ako tam vlada mir. Ne dvomim, da isto čutite vi, dragi rojaki, ki ste daleč proč od domovine, bodi v tej ali drugi državi. V tolažbo in oporo naj vam bo misel, da ste povsod, kjerkoli bivate, pod močnim varstvom božje Previdnosti, ako se le vi držite Boga in vere. Bog nikogar ne zapusti, ki vanj zaupa. Ni izključeno, da vam je ob sedanjih prilikah morebiti še bolj kot sicer otežkočeno izpolnjevanje verskih dolžnosti. Zato storite, kar je v vaših močeh: ne zanemarjajte vsakdanje molitve, udeležujte se službe božje, káer imate to priložnost, poslužujte se sredstev zveličanja, zlasti svetih zakramentov, pred vsem pa živite bezgrajno, po božjih in cerkvenih zapovedih. To vam bo posredovalo potrebnih milosti iz nebes, pa bo v čast vam in vaši domači državi pred tujino. V ta namen bomo mi na izseljensko nedeljo molili za vas in za mirne čase z željo, naj bi se našle poti za olajšanje vašega socialnega položaja, vi pa se spominjajte nas, ki smo doma in za vas Boga prosima vse, kar je dobro in srečno in zveličavno.

Slovinci v južni Srbiji

Na zadnjem prosvetnem večeru je predaval kapi-teljski vikar skopljanske škofije, g. Zakrajšek, o Slovincih, ki žive raztreseni na jugu naše države.

Skopljanska škofija, ki obsega vardarsko banovino, nekaj moravske banovine in velik del zetske banovine, ima po vseh dosedanjih napornih dušnopastirskih ugotovitvah 4000 Slovencev. V vseh teh krajih živi le nekaj nad 30.000 katoličanov, od katerih je vsaj polovica Albancev. Za Slovence so pomembni kraji Kosovska Mitrovica, Sojevo pri Uroševcu, Skoplje in Bistrinica.

V Skoplju

V Skoplju živi 700 Slovencev in ker niso organizirani, jih veže edino cerkev in duhovnik. V vsej razsežni skopljski škofiji deluje namreč 10 slovenskih duhovnikov. Slovinci, ki so se naselili na jugu, živijo seveda v popolnoma drugačnih razmerah kakor so naše. Skoplje, ki ima izrazito pravoslaven značaj, ima še precej muslimanov, pa tudi Judov ne manjka. Katoliška dobrodrotost je v njem zgradila škofijsko sirotišče. Druga hiša dobrodrotosti je dom sv. Marte, kjer se zbira naša dekleta-služkinje. V Skoplju, ki ima 80.000 prebivalcev, je med njimi le 5000 katoličanov. Slovinci v Skoplju so uradniki ali pa obrtniki.

Sojevo pri Uroševcu

Posebno vprašanje je usoda naših kmetov naseljen-cev v Južni Srbiji. V bližini Uroševca na južnem koncu Kosovega polja je vas Sojevo, ki je naselbina goriških Slovencev. V Sojevu živi 9 slovenskih družin, ki so prišle tja pred štirimi leti. Družine so kupile že obdelano zemljo in hiše od prejšnjih gospodarjev Turkov, ki so se izselili. Dobili so dobro zemljo in poceni ter so danes že trdni gospodarji, tako da imajo kar lepo slovensko vasico na Kosovem polju. So pa razmeroma tudi v ugodnih razmerah: zemlja je plodna, v zdravstvenem oziru pa ni več tako nevarno, saj živijo 600 metrov nad morjem. Nekateri se le pritožujejo zaradi družabnih razmer in si seveda zato žele nazaj v Slovenijo.

Bistrinica

Ob Vardarju, južno od Skoplja in Velesa, je zad-

nja postaja pred znano sotesko Demirkapijo, postajališče Bistrenica. Že iz daljave je zanjo značilna lepa slovenska cerkva. Vas naj bi bila vzorna slovenska vas na jugu, vendar tega še ni dosegla in je zelo dvomljivo, če bo ta svoj vzor sploh kdaj dosegla. To kolonijo sta nekako pred 10 leti ustanovila dr. Baltič in dr. Čok. Ustvarjena je bila "bistrenička agrarna zadruga naseljencev iz Julijske Krajine", kjer naj bi bile nekakšne plantaže za razne dobičkanosne južne rastline. Naseljenih je bilo v Bistrenico precej mladih slovenskih kmetov iz Goriške, prišlo pa je nekaj tudi izkušenih. Ljudje so dobili v obdelavo zadržno zemljo. Naselili so se v starih zapuščenih hišah, zadruga pa je nakupila več modernih poljedelskih strojev. Posojila je dajala Hipotekarna banka in zadruga je lezla v dolgove. Pred 5 leti je bilo v Bistrenici od slovenskih družin že 20 pravoslav- ninih, 20 pa katoliških. Pokojni škof dr. Gnidovec se je mnogo trudil in šele po večletni borbi se mu je posrečilo postaviti v tej naselbini katoliško cerkev. Danes je v Bistrenici le še 5 katoliških družin, nad vso vasjo pa leži mora velikanskega dolga, ki ga ima zadruga. Lani je bila v mesecu juliju že razpisana dražba vseh nepremičnin bistreničke agrarne zadruge za to, da se povrne bančni dolg v višini nad pol milijona din. S tem bi prišli ob svoja polja vsi naseljenci, saj so bili zadružniki le najemniki sveta, ki je bil last zadruge. Prodaja sveta se letos poleti ni izvršila in nekateri upajo, da bo dolg prevzelo kmetijsko ministrstvo in razdelilo zemljo med naseljence, ki bi tako postali pravi lastniki. žalostno je še to, da večina naseljencev v Bistrenici danes niso ne Srbi ne Slovinci, ne katoličani in ne pravoslavci, pa tudi ne italijanski in naši državljani.

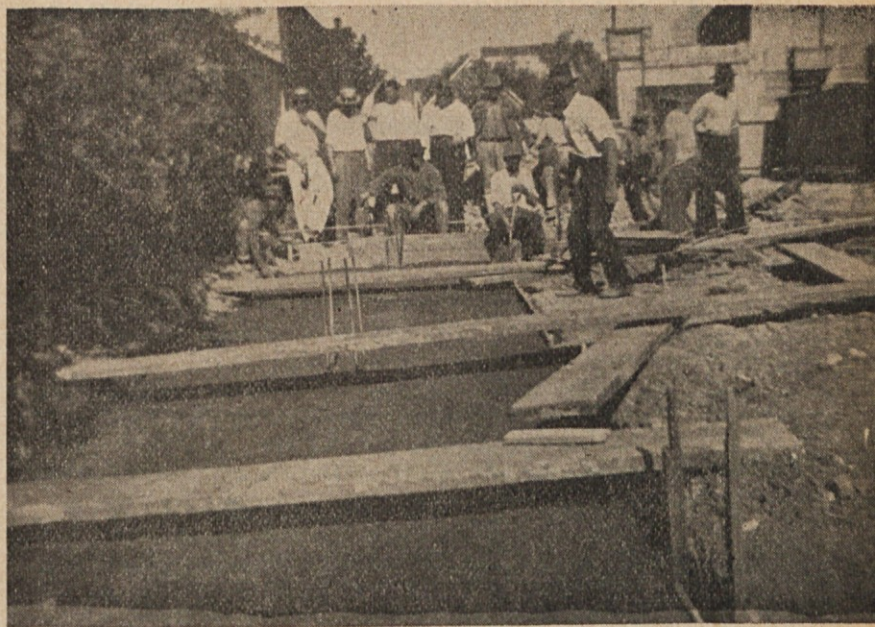
Kosovska Mitrovica

Na severu skopljanske škofije pa je Kosovska Mitrovica z 12.000 prebivalci. Tu živi okrog 400 Slovencev, ki so večinoma zaposleni pri velikem angleškem rudniku svinca in cinka "Trepča" kot rudarski delavci in uradniki. Rudnik je oddaljen 9 km od mesta v Starem trgu. Tam je uprava rudnika postavila lepe rudarske hišice. Slovinci so razmeroma dobro plačani, vendar je tudi draginja odgovarjajoča. Nekateri od slovenskih izseljen-cev so si postavili celo lastne hiše. Slovenski uradniki so si postavili boljše, rudarji pa kar po načinu domačinov. Sestavili so lesene grede in jih zadelali z blatom.

Taka hišica lahko postane kar lepa, če jo lastnik tudi z ljubeznijo dogradi in stane le 5000 din, zdrži pa svojih 20 let. Tako v rudniku, kakor tudi v Mitrovici sami in Zvečanu živijo Slovenci. Vendar ni med njimi skupne povezanosti. Osnovale se je sicer že pevsko društvo, delovalo je tudi godbeno društvo, a vse je razpadlo. Pripravlja pa se ustanovitev društva sv. Barbare, ki pa bo najbrž prav tako težko uspešno delovalo. V Kosovski Mitrovici je župna cerkev v kleti, nad njo pa stanovanje za župnika. Tam je sedaj tudi mala knjižnica, v katero Slovenci radi zahajajo. Ko je pokojni škof Gnidovec imel birmo v Kosovski Mitrovici, seveda ni bilo prostora v cerkvi in je moral birmovati kar sredi ulice, ki je bila tudi dovolj tesna.

Pri posameznih družinah

Ostale raztresene ude slovenske družine po Južni Srbiji pa mora obiskati duhovnik kar sam. Nekateri so deležni obiska na vsakih nekaj mesecev, drugi še bolj oddaljeni pa se morajo zadovoljiti z enkratnim ali dvakratnim obiskom na leto. Seveda je razumljivo, da duhovnik na svojih potovanjih nosi vse potrebno s seboj in da potuje ne samo z železnico in konjem, ampak tudi često peš čez hribe in doline, da pride do posameznih družin. Če pride potem k slovenski družini, ga sprejmejo seveda z odprtimi rokami in marsikdaj se zgodi, da mora poleg tega da krsti, še poročiti nov par, ki je že dolgo čakal na duhovnika. Sveto mašo daruje ob takih primerih kar v sobi na zasilnem oltarju. Zgodilo pa se je tudi, da je za oltar morala zadoščati navadna okenska polica v majhni sobici, ki je imela eno samo okno. Pri tako raztresenih družinah doživi človek večkrat lepo presenečenje. Komaj je prišel duhovnik v hišo, že jo primaha od nekod orožnik in se mu predstavi. Je seveda Slovenec, ki je bil poslan na jug v službo. Včasih pa pride še uradnik finančne kontrole, ki se zopet predstavi za Slovenca. Kljub temu, da živijo slovenske družine raztresene med drugim prebivalstvom, ne pozabljajo navad, ki so jih prinesle iz Slovenije. V splošnem uživajo med sosedi velik ugled in so spoštovani zaradi delavnosti in poštenosti. Značilno je za nje tudi, da se trudijo, da bi bile njihove hiše čim lepše, kar najlepše dokazuje dogodek, ki ga je predavatelj doživel, ko ga je pokojni

Novi "Jugoslovanski dom" na Dock Sudu že raste. V decembru so kar resno zgrabili za delo.

škof Gnidovec prvič pešal v neko vas, v kateri je bila tudi slovenska družina. Ko gresta skozi vas, pravi pokojni škof: "Sedaj vam bom pa kmalu lahko pokazal, kje živi edina slovenska družina v tem kraju." Predavatelj pa se je malo ozrl naokrog in dejal: "Že vem, tam-le!" in je pokazal v resnici pravo hišo. Pokojni škof se je malce začudil in vprašal: "Kako pa to veste?" Predavatelj pa mu je odgovoril, da hiša že na zunaj ne more zatajiti slovenskega značaja.

Šele duhovnik, ki tako na svojih potovanjih hodi od daružine do družine, spozna, da so naši izseljenci na jugu države mnogo preveč prepuščeni samemu sebi in da jih slovenska skupnost le prerada pozablja. Ali se moremo potem čuditi, če tudi oni pozabijo na vezi, ki so jih nekdanj vezale na rojstne domove v slovenskih vaseh. Prav bi bilo, da večkrat pomislimo na nje in da za nje tudi kaj žrtvujemo.

TRST IN ZAPORA NEMŠKEGA IZVOZA

Odločitev Anglije in Francije, da Nemčiji zaradi njenega načina vojskovanja na morju zapreta za izvoz pomorske poti, je zadela v precejšnji meri tudi Italijo. Zato je popolnoma razumljivo, zakaj je italijansko časopisje v zadnjih dneh precej ostro nastopilo proti tej angleško-francoski odločitvi. Izvoz nemškega blaga je od 4. decembra dalje, po morskem poti onemogočen in je s tem zaprt tudi izdaten vir dohodkov, ki jih je Nemčija doslej imela od svojega izvoza. Neposredno s tem pa bodo občutno prizadeta tudi tista pristanišča, ki so doslej v veliki meri živela od tranzita, usmerjenega preko njih. In takšna pristanišča niso samo tista, ki leže ob nemškem morju, pač pa tudi nekatera druga, kamor ima nemški izvoz tudi svoj odtok, čeprav do njih po suhem. Med pristanišča te vrste spada predvsem tudi Trst. Tu ne prihaja dosti v poštev italijanski notranji promet, pač pa v prvi vrsti tranzitni promet iz Nemčije v prekomorske kraje. Od vsega blaga, kar ga je zadnje čase prihajajo v tržaško pristanišče, je bilo do 70 odstotkov nemškega. To blago je bilo skoraj izključno namenjeno prekomorskim krajem, torej ne Itali-

ji. To pristanišče je že tako zadel precej hud udarec s priključitvijo Avstrije k Nemčiji, kajti od tedaj dalje se je nemški izvoz usmerjal v vedno večji meri v nemška severna in severozahodna pristanišča. Ker pa bodo trgovske ladje, ki bi nameravale izvažati nemško blago iz teh severnih pristanišč, v mnogo večji nevarnosti, bi se skoraj zdelo verjetno, da bodo Nemci skušali najti pot svojemu blagu do varnejših morij, med katere brez dvoma spada Jadran. To bi se prav gotovo zgodilo, četudi ta nemški izvoz ne bi bil namenjen v prekomorske kraje, torej v tiste, do katerih bi nemške trgovske ladje ne mogle več brez največje nevarnosti, da jih bo sovražno brodogojstvo ujelo in blago zaplenilo, ali pa potopilo. Tudi, če bi nemške trgovske ladje lahko prišle mimo Italije, jim to ne bi dosti pomagalo, kajti v druge dežele sveta bi bilo treba iti ali skozi Gibraltar, ali pa skozi Sueški prekop. Tod skozi pa je ob sedanjih razmerah še dosti bolj nemogoče, kakor iz severnih nemških pristanišč, odkoder bi kakšna nemška trgovska ladja na vse zadnje morda le ušla angleškim in francoskim pomorskim silam.

Zaradi vsega tega ni čudno, če so tržaški gospodarski krogi v velikih skrbih,

kaj bo s tem pristaniščem, če niti po tej poti Nemci ne bodo več mogli pošiljati svojega izvoznega blaga v svet. V tem primeru bi zastal tudi tu skoraj ves pomorski promet, kar ne bi bilo v škodo samo Nemčiji in krajem, kamor bi bilo blago namenjeno, pač pa tudi Italiji, ki ima od tega tranzitnega prometa gotovo precej koristi, poleg tega pa bi ta zastoj prinesel občutno škodo tudi tržaškim gospodarstvenikom samim, da ne omenjamo ne sreče, ki bi s tem zadela pristaniške delavce in mornarje.

*

Težko je reči, da bi se Italija mogla izogniti tej nesreči, ki grozi tistemu njemu pristanišču, kateremu je posebno v zadnjih časih posvečala toliko svoje pozornosti in mu skušala preskrbeti v gospodarskem oziru zanesljivo zaledje. Brez tega zaledja Trst mora izgubiti kot pristanišče mnogo na svojem pomenu, ker za italijanski pomorski promet, predvsem za izvoz italijanskega blaga, zaradi svoje obrobne lege ne more priti dosti v poštev.

NE POZABI!
PLAČAJ NAROČNINO. — PRI-
DOBI NOVEGA NAROČNIKA!

Poglavja o vzgoji

DESETLETNI PAGLAVEC

Kar 10 let bo že imel ta porednež.

Bolj brezobziren je kot tedaj, ko je štel 3 leta, ker je bolj predrzen. Je bolj kričač, ker je bolj močan, je bolj razposajen, zato ker je bolj velik.

Ni tako odkrit in resnicoljuben, ker se je naučil že marsikatero vragolije. Drevo je sicer zrastle, toda sok je ostal isti.

Tedaj stariši zaslutijo, da je njihov otrok slabo vzgojen.

Žalibog! O tem ni nobenega dvoma.

Kmalu se bodo o tem docela prepričali. Tedaj bodo poskusili zadevo urediti na ta način, da bodo izročili otroka drugim v vzgojo z željo, da jim zredi dobrega otroka.

“Treba je, da se otrok kaj več nauči”, tako bodo navedli svoj razlog. Na skrivaj pa bosta oče in mati prav vesela, da se jima nudi tako lep izgovor, s katerim se ločijo od “svojega ljubljénčka”, iz katerega ne morejo napraviti nič koristnega.

Prav veseli so, da se je zadeva tako lepo rešila.

“Saj otrok ni hudoben”, tako ga zagovarjajo, “zlato srce ima; le malo poreden je in živ. Malo prijeti ga bo treba. Malo prevč razvit je za svoja leta, preveč brihten.”

Res je to, da svoje razumnosti ni še prav pokazal, torej jo mora še hraniti v veliki množini... Seveda ne bodo priznali, da je otrok neznosen, neposlušen, da se ga niso upali kaznovati, ker se jim je zdel prevelik.

Posebno mati se ni podstopila zapovedati mu z odločno besedo, ker je vedela, da je ne bo poslušal, in ker ni bila gotova, da bi otroka mogla prisiliti k poslušnosti. Morda je celo tako daleč prišlo, kar pové na uho le svojim najbolj zaupnim, da jo je njen lastni otrok udaril “ker še ne razume, kako naj se obnaša, kadar se razburi”...

Po pravici se ga boji... kak gospodič!

*

Fantek je že prišel do tega, da misli na samoosvojitve. Kdo bo njega strahoval! Zdi se mu da je “nekač”, da svoje lahko pripravi v sramoto s kakim “škandalom”... da bodo rajši marsikaj “pogoltnili”, kot doživeli škandal.

Poglejmo prve znake osamosvojitve

Brez dovoljenja in brez vednosti staršev začne kupovati stvari, ki ga mikajo. Izmika se nadzorstvu staršev in uporabi vsako priliko, da se jim izmuzne. Noče se več zadržati pri njih, katerim je vso poslušnost dolžan in prav to se mu zdi nekač posebno važnega. Ob njihovi strani se dolgočasi. Brez sramu se staršem laže...

Staršem se seveda tako obnašanje zdi čudno, toda ni se temu čuditi.

Nedvomno so preje menili, da je otroku v prid, če mu življenje čim bolj oslade in ga zavarujejo pred vsemi nevšečnostmi zatajevanja. Da li so otroku vse, kar si je pozelel.

Ali so s tem otroka res osrečili?

Prav gotovo ne!

Vedno so otroku popustili. S prva so mu sicer poskusili kljubovati, toda popustili so...

In kadar so poskusili otroka ukloniti, niso upali reči “ne boš, ne dovolim”... kar bi bilo edino na mestu, kajti otroku je treba zapovedati z oblastjo, mésto tega so navajali vsakovrstne razloge, ki nemara niso veljali prav nič in to je otrok razkrinkal...

Paternalna šola odhaja na letovišče v S. Antonio de Padua FCÖ

Jasno, da more otroka do kraja izpriditi tak način. Če morajo starši nasproti otroku izmišljati deset pretvez zato, da mu ne dovolijo, kar si nerazumno poželi. Otroku je treba ukazati in je odveč in nepotrebno in celo škodljivo, otroku razlagati zakaj, ker je po sami naravi volja staršev za otroka največji in najjasnejši razlog. Dober oče in mati rečeta nedoletnemu otroku le: ne boš, ker ti ne dovolim. Jaz vem kaj je zate prav; kadar boš velik, boš že razumel in mi boš hvaležen.

*

Kdor dobro opazuje otroka, fantka v desetem letu, se lahko prepriča, kako vse njegovo bitje, tako besede kot dejanja streme za tem, kako se osamosvojiti, kako postati sam svoj.

Vse zna uporabiti v tem siislu: noče dati pojasnil, kako je zapravil čas, skriva svoja prijateljstva, knjige, ki jih čita. Posebno značilno je nezaupanje do tistih, katerim je dotlej slepo zaupal; rad prikrije vse, karkoli se nanj nanaša; tudi laže se.

In zakaj tako?

Zato, ker že čuti, da bo kmalu hotel, da njegova dejanja ostanejo njegova tajnost in da mu ne bo ljubo, če bo moral dajati o tem odgovor.

Že se javlja v njem radovednost... sluti že skrivnosti življenja in zato rad stika po knjigah in ga najbolj zanima prav tista slika, katero so po previdnosti odtrgali. Tam kjer slike ni deluje njegova domišljija v skladu s tem pač, kolikor je bil otrok dobro ali slabo vzgojen do tlej.

*

Druga značilna poteza te dobe je drznost in samozavest fantkova.

Zdi se mu, da je že “velik”. O vsem govori. Izraža svoje sodbe o vsem in s kakšno prepričanostjo. Izraža svoje mnenje o ukrepah starejših. Celo proti strokovnjakom postavlja svoje mnenje. Sposoben je na laž postaviti lastnega očeta...

In nasproti materi? Mnogokrat zelo podcenjuje umske zmožnosti svoje matere in meni: “je ženska, kaj pa ve!” Prav malo upošteva njene besede in moško skomigne z rameni češ: saj vi ne veste tega...

Ko je bil otrok star tri leta so mu ugodili v vseh njegovih zahtevah. On je bil gospodar. Kar je želel, za

Ko je dihnila pomlad.

Za letos so menda vsi vremenski preroki zgrešili. Kdo ve, če ni Baigorri, oni čudežni dežotvorec, napravil v ozračju tako zmedo, da je še sonce zgrešilo svojo pot. In tako, da zares ne vemo, kdaj je bila letos zima. Saj je bilo komaj par dni takih, da je zeblo v noge...

In tako se je zgodilo, da je o svetem Jerneju, ko bi morala biti zima na višku, že vse hitelo v pomladno rast.

V La Plato sem se namenil oni dan. Krasen pomladni dan je sijal nad pokrajino. Tu pa tam so nas pozdravljale že cvetoče breskve.

Dan kot nalašč za obisk na kako estancijo. In tako sem svojo nujno pot v La Plato tudi izrabil prav v ta namen, da sem se ustavil na sredi pota, kjer me je sprevodnik opozoril, da je vhod v estancijo "San Juan". Tam je namreč tudi nekaj naših ljudi.

Toda na kateri vhod bi radi?, me je vprašal.

Menda je na oni strani ovinka, če se prav spominjam.

Da, že dobro. Že vem. En vhod je namreč 3 km preje.

Tako sem si torej že lahko predstavil, da bo estancija San Juan nekaj precej velikega.

Kmalu sem bil na vhodu.

Kar pota se držite, tako mi je naročil paznik in boste prišli do pisarne.

Med platanami in eukalipti se je vila bela pot, ne tlakana, temveč taka, kakor smo jih vajeni od doma. Skozi drevje je sonce le malo prodrlo do trate, ptiči so pa žvrgoleli svojo veselo pesem. Malo dalje tja je bilo videti črede govedi, na drugi strani konje. Tam nekje dalje sta se v diru gnala dva jahača. Le kak rezek avtomobilski signal je iz dalje udaril v pokojno svečanost božje narave.

Na levo na mali vspetini med drevjem se je pokazala niska stavba, ki se je vlekla daleč tja nekam. Bili so hlevi.

Naravnost tja skozi drevje je že bilo spet videti skupino raznih stavb.

Tja sem zavil. Kmalu sem stal na razkošnem dvorišču.

Kje je upraviteljeva pisarna, sem vprašal.

Kar tja naprej. Onale zgradba.

Ko sem stal pred vrati, prikoraka možak s stružkom (obličem) pod pazduho.

Tako domača prikazen mi je bila ta postava z mizarским orodjem, da mi je kar nehote prišel iz ust slovenski pozdrav.

Začuden me je možak pogledal in po naše odgovoril.

Mož je bil Hrvat, doma iz Velike Gorice pri Zagrebu. Nadvse je bil vesel takega srečanja. In še bolj zato, ker se mu lahko povedal, da tudi jaz poznam Veliko Gorico, kjer stoji, če je že niso kam preselili, antena zagrebške radijske postaje.

Kje so pa še drugi naši ljudje, sem se pozanimal.

Nas je dosti tukaj! Hrvatje, Čehi, Slovaki in tudi Slovenci.

Kmalu me je predstavil svojemu tovarišu, glavnemu mizarju. Mlad fant, poln življenja in zdravja. Slo-

čemer je kričal so mu dali. Če je kaj narobe napravil ga niso kaznovali; če se je zlagal, so mu gladko odpustili; če je cepetal z nožicami v svoji trmi, je užugal; če ni maral jesti ene stvari, če je hotel jesti z žlico sestrice... vselej je užugal. Nikoli ga niso naučili s strogim nastopom, da drugi več vedo in da imajo bolj prav kot on, zato je v otroku zrastle samovoljnost.

Kakor so se tedaj, ko je imel tri leta njemu uklo-

vak, tam gori izpod Krpatov. Tudi zanj je bilo veselje te srečanje.

Kje bi pa mogel najti Rožiča? sem pozvedoval.

Rožič? Kako mu je pa ime?

Lojze bo.

A to je pa oni tam z gospodo. Da on je Slovenec tam od Gorice. Veste, nas je toliko ljudi tukaj, da se komaj vsi poznamo. Z onimi, ki so tam v dvoreu, imamo mi prav malo posla.

Kar na auto sedite, tako so me povabili in smo zdrčali tja k dvoreu.

Rožič se je kar takoj znašel.

Ste vi kaplan Hladnik, kaj ne?

Saj sem si takoj mislil. Dobil sem namreč Duhovno življenje in iz mesta moji domačini so mi pisali, da boste prišli tudi sem nas pogledat. Prav veseli me.

Tale je pa moj brat, in tale je tudi naš vaščan. In še drugih je tukaj. Smo iz Vipolž pri Gorici. Tale je pa moj sin. Žene pa ni doma. Štirje moški smo in ena žena. Pa v kratkem pridejo še nekateri.

Tako smo se veselo pozdravili in so me nato povabili naprej.

Škoda, da ni doma gospode. So zelo krščanski ljudje in bi bili zelo veseli. Prav danes jih ni. Sicer so pa skoraj vedno doma.

Bomo gospodu tudi kaj postregli, tako so se domeni. Meni je pa seveda ta misel tudi prav prišla. Saj je bilo ravno opoldne in tako so me rešili skrbi, kje bi si iskal kosilo.

Notranjost dvorca je nekaj razkošnega.

Poglejte tele slike, so mi pokazali.

Med umetniškimi deli je bilo po stenah tudi vsepolno fotografij raznih odlikovanih bikov.

Da, vidite. Vsako leto pošljejo iz naše estancije večje število živali, tako bike in krave, kakor tudi konje in vedno dobijo lepe premije. Vpar dneh bo pa tukaj doma velika prodaja živine. Imajo namreč na tisoče in tisoče glav govedi in konj.

Koliko ljudi pa živi tukaj?

Poleti mnogo več. Toda vedno toliko, da pojemo več kot eno govedo vsak dan.

Ko sem pokosil, so mi razkazali še razne druge stvari. Pogledali smo tudi kapelo.

Zakaj pa ne bi prišli kako nedeljo in bi imeli tudi tukaj mašo. Saj nas je tukaj, da bi napravili cel zbor. Saj mi smo bili doma vsi cerkveni pevci. In žena tudi in njegova žena, ki pride v kratkem iz Evrope sta tudi pevki.

Bomo videli. Morda bi se pa napravil nekak izlet in bi tako imeli nekaj razvedrila.

Tudi naša gospoda bi bila prav vesela. Češki duhovnik, frančiškan Prohazka pride prav velikokrat sem.

Tako smo se pogovorili to in ono in bi bilo seveda tudi marsikaj zanimivega za bralce, katerim bomo morda pozneje kdaj opisali kako estancijo bolj v podrobno.

Meni pa je čas že potekel. Treba je bilo naprej v La Plato, kjer sem imel razne opravke na škofiji.

Ponudili so mi še auto in kar hitro smo predrčali tistih 20 km do La Plate.

Če bo pa mogoče misliti na kak "asado" ali kaj

nili in je torej "imel on prav", tako hoče imeti vedno prav, ko šteje 10 let. On je tisti, ki se mu morajo vsi drugi ukloniti...

Nič ne okleva. Svoje žene, ne da bi vedel kaj trdi. Obljublja, ne da bi vedel, če bo mogoče spolniti. Drogim pa nasprotuje in agovarja z žaljivo drznostjo in samozavestjo.

Ne bo lahko delo popraviti te vzgojne napake.

takega kot nekaj izlet iz Buenos Airesa do njih, o tem se bomo pa že dogovorili lahko po telefonu ali pa pisмено.

Samo nikar ne pozabite na nas, tako smo se poslovili. Zares nam je bilo veliko veselje, da ste tudi nas obiskali. Pa pozdravite v Buenos vse naše, če boste katerega videli.

Torej vsi rojaki iz Vipolž in iz tistih delov goriških Brd, sprejmite pozdrave svojih rojakov, ki žive v ustanovi San Juan. Janez Hladnik

Najlepši dan za naše male

17. dec. se je na Paternalu vršila prelepa slovesnost prvega svetega obhajila.

Ni bila dolga vrsta naših malčkov, ki so prvič pristopili k božji mizi. 20 jih je pa le bilo. Pa bi jih bilo trideset, če bi znali priti mali iz Villa Devoto in od drugod, da bi pristopili tudi v belem. Med tem, ko so oni čakali pri cerkvi v Villa Devoto, kdo jih bo popeljal na Paternal, so zamudili.

Naša kapela je bila vsa polna svežega cvetja. Polna je pa bila tudi naših ljudi in pobožne molitve malih sre.

Vse se je lepo zvršilo po določenem redu.

Vsi navzoči so doživeli vesele in srečne trenutke ob strani prvoobhajancev.

Tudi popoldne se je zbrala lepa družba malih in velikih. In lahko rečemo, da nismo bili kmalu tako dobre volje kot ono popoldne, najprej veseli lepe božičnice, ki so jo mali napravili, potem smo se pa še do siteda nasmejali zabavnim filmom.

Prečastiti gospod Janez Hladnik.

Vljudne pozdrave!! Pišem Vam zopet, želeč Vam poslati svoja voščila za božične praznike in za Novo leto. Naj Vam ljubljeno betlehemsko Dete prinese obilo veselja in svoj sveti blagoslov za Vas in Vaše požrtvovalno delo in Vam izročene slovenske rojake.

Te dni sem imel priliko pregledati in prebrati izvrstno razpravo za doktorat našega sorojaka: Gospod Matija Šaruga, salezijanec, doma iz Beltincev v Prekmurju, je doktoriral v Rimu v vzhodnih cerkvenih vedah in si izbral za predmet čisto jugoslovansko snov: "O zakonu in njega nerazdružljivosti v srbski cerkvi". Matija Šaruga je prvi in edini Salezijanec doktor v tej vedi, namreč v vzhodnem bogoslovju. Njegovo delo, ki obsega 140 strani, je bilo tiskano v vatikanski poliglotski tiskarni, in se ve, brezhibno ne samo kar se tiče latinščine, ampak tudi mnogih navedb in opazk v slovenščini in cirilici. Delo je res težko, kakor prizna sam pisec, vendar pa je mojstrsko izdelano in je v ponos nam Slovincem, pa še zaradi tega ker, četudi je knjiga pisana v gladki in lični latinščini, se pisec na vsaki strani in skoraj bi rekel v vsaki vrsti pokaže Slovence. Gotovo bo naš doktor s svojim znanjem in delovanjem mnogo pripomogel k vedno tesnejši združitvi pravoslavnih Jugoslovancev z katoliško Cerkvijo. Zdaj se še g. dr. Šaruga nahaja v Monteortone v Italiji kot profesor v tamkajšnjem salezijanskem bogoslovišču.

Velečastiti gospod Hladnih, končam zahvaljujoč se Vam iz sreca za redno pošiljanje Vaše lepe revije. Prosim Vas da se me

Nova maša slovenskega misijonarja med gobavci v Južni Ameriki. V centralnem bogoslovnem semenišču v Mosquieri v Kolumbiji je bil v nedeljo, 3. decembra, posvečen v mašnika g. Mirko Rijavec, sin upokojenega cestnega nadzornika, ki živi sedaj v Kamnjah na Vipavskem. Svojo prvo sv. mašo je pa pel g. Rijavec na Marijin praznik, 8. pr. m., v zavodu za otroke gobavih staršev na hribovitem Santanderju. — G. Mirko Rijavec se je rodil

dne 21. decembra 1910 v Boveu. Gimnazijsko je obiskoval najprej v Idriji, pozneje pa nekaj časa v Gorici. Že kot deček je želel postati misijonar. Zanimal se je za misijonske dežele, čital "indijanarce" in se pridno učil zemljepisa. Daljne afriške, azijske in ameriške dežele je dobro poznal. Tudi njih zgodovinske in narodopisne prilike je izredno obvladal. Vsa njegova mlada duša je živela v teh zagonetnih, nepoznanih pokrajinah. Kljub svojemu

zelo živahnemu značaju se je s šestnajstim letom sam odločil, da gre k salezijancem. tudiral je najprej v njihovem zavodu v Turinu. Ko mu je bilo 19 let, je bil sprejet v red in poslan v Kolumbijo v Bogoto, od koder je pozneje prišel v bogoslovnico v Mosquieri. Zaradi živčne bolezni je moral za nekaj let prekiniti učenje. Odšel je za vzgojitelja otrok gobavih staršev v samotnem zavodu goratega, divjega Santanderja. V teh letih je v svoji plemeniti požrtvovalnosti vzljubil te revčke in ugodil njihovi prošnji, da bo v njihovi sredi daroval svojo prvo sv. daritev.

25 dec. 1937 je pel v Vipolžah pri Gorici novo mašo Rudolf Klinec. Z veliko željo sta pričakovala oče in mati tega velikega sinovega dne, toda oba sta pol leta prej legla v grob eden za drugim.

še spominjate nadalje in da od zdaj pošiljate na moj nov naslov "Colegio Santa Rosa — Niteroi — Est. do Rio — Brasil" — kamor se moram preseliti za nekaj časa. Pa, če še imate na razpolago kako septembersko številko v španščini, ki Vam je odveč, Vas lepo prosim, če bi mi jo hoteli poslati. Tisočkratna hvala za ve.

Želeč Vam ponovno vesele Božične praznike in srečno Novo leto, se Vam topla priporočam v molitev.

Vdani v Srcu Jezusovem

Alojzij Zver.

*

PIŠE MISIJONAR LUDVIK PERNIŠEK

Prve dni meseca oktobra, sem bil že pripravljen, imel sem že potrebno dovoljenje, da bi bil šel med sorojake v Rio Negro in Neuquen za 20 dni. Nepričakovano sem dobil brzovav in sem moral zapustiti Junín de los Andes in vse kar mi spada v moj obsežni delokrog, in sem se odpeljal 500 km daleč v Chos-Malal, seveda ne z vlakom, ampak s tovornim avtom. Ker ni bilo takojšnje zveze sem četrty dan prišel v Chos-Malal.

Č. g. župnik je bil sam, in nekoliko bolan, in so mene poslali, da mu pomagam. Tako se mi niso mogli uresničiti moji načrti, ki sem jih imel, in moje misijonsko obiskovanje se mi je razblinilo za to leto. Sem skoraj gotov, da se koncem meseca januarja spet vrnem v Junín de los Andes.

V tem času ko sem tu v Chos-Malal, sem se vsaj pošteno odpočil, kajti tu sem vedno le doma, ne grem ven, samo v slučaju če kličejo k bolniku. Torej moji konji počivajo in moj "samodre" tudi.

Duhovno življenje vedno dobivam, samo da sedaj ko sem spremenil kraj mi pride 10 dni pozneje, pa za par mesecev se ne splača menjati naslova.

Vsem predragim naročnikom, in čitateljem Duhovnega življenja, želim sreče polno in blagoslova božjega za Novo leto. Naj vsem Vsemogočni dodeli srečo in pomnoži v naših sreih ljubezen do Boga in bližnjega, mir med družinami in mir med narodi. Prosimo za vse to ljubelega Jezusa!

Vas pozdravlja Vaš

Ludvik Pernišek.

Nekaj iz volivne borbe v Trstu l. 1907 za dunajski parlament

V maju, leta 1937, je preteklo 30 let, odkar so se v bivši avstrijski monarhiji vršile volitve za dunajski parlament in to prvič na temelju enake, tajne, splošne in neposredne volilne pravice.

Vse stranke in vsi narodi Avstrije so nestrpno pričakovali zaključka teh prvih volitev; saj je bil za vse narode in za vse stranke velika nejasnost. Vsi so čutili, da se nekaj pripravlja in, da bodo nove volitve prinesle nekaj... ali kaj, to je imel vsem odkriti dan 14. maja 1907.

Novega volilnega zakona so se najbolj veselili avstrijski Slovani. Glas vsakega 24 letnega Slovana je veljal toliko, kakor glas zgodovinskega feudaleca. Tako so postali Slovenci v Avstriji vsaj na videz enakopravni.

Novi volilni zakon govori o "enakopravnosti glasov". Toda ta enakost je bila le relativna in ne absolutna, kajti isto število prebivalcev, oziroma volilcev, ni volilo enako število zastopnikov.

Tako je na primer imel volilni okraj Bludenz—Montafon v Voralbergu l. 1900, samo 18.400 prebivalcev. Od teh je l. 1907 imelo volilno pravico za parlament 4.334 volilcev, ki so volili enega zastopnika.

Nasprotno pa je imel v Bukovini, volilni okraj Suczawa-Soreth 82.600 prebiv. s 1.7422 volilcev, ki so ravno tako volili samo enega zastopnika.

Ako ima v isti deželi en volilni okraj 18.400 prebiv., drugi pa 82.600 in oba volita po enega zastopnika, ni potem to nikakšna enakopravnost.

Avstrijska vlada je vsakih 10 let vršila ljudsko štetje. To pa se je vršilo vedno na škodo avstrijskih Slovanov. Od leta 1907, ko je bil uveljavljen nov volilni red, je narod sam napravil ljudsko štetje. Iz te razprave, ki temelji na uradnih podatkih, bomo videli da uradni podatki o izidu volitev zavračajo uradne podatke o popisu prebivalstva.

V maju leta 1907 so se nekateri Istrijani obrnili samo na istrske volitve 14. maja 1907 in povzdigovali samo Istro, kakor, da volitve v Trstu in Gorici nimajo za nas nikake važnosti. Toda objavljeni podatki o istrskih volitvah niso bili niti uradni, niti točni. V tem mojem posebnem delu o Istri, ki bo vsebovalo volitve za parlament iz leta 1848., bom poiskal uradne podatke, kakor tudi za one v letih 1907 in 1911.

Tukaj bom podal izid volitev v letu 1907. in 1911. za pokrajine v katerih so prebivali Slovenci, ali boljše, samo za oni del slovenskih krajev, ki danes leže v mejah Italije, t. j. Trst, Gorica, Kranjska in Koroška.

Ker pa tudi Zadar in Lastovo pripadata Italiji, sem poiskal tudi izid volitev v Dalmaciji, toda jih nisem predelal kakor te za Trst in Gorico.

Manjkajo tudi podatki za Reko in Beneško Slovenijo. Tukaj jih ne podam, ker jih nimam; samo to vem, da Slovenci in Hrvati v Reki in Beneški Sloveniji niso nastopili samostojno pri volitvah.

Zbral sem podatke o štajerski, toda natančneje jih nisem predelal, ker ta del Slovenije (štajerska) ne pripada Italiji.

To delo o Slovencih ni popolno, ker vsebuje samo volitve iz leta 1907 in 1911. Želeli bi bilo, da ga kateri Slovenec razširi.

Vsi smo nestrpno čakali konca svetovne vojne in pričakovali svobode. Slovenci,

tako majhen narod, so bili močni, žilavi in odporni, ter dobro organizirani v političnem, socialnem in gospodarskem oziru. Iz te razprave je najbolj razvidna njih organizacija. Toda, ta mali narod je koncem svetovne vojne doživel najhujše razočaranje. Tretjina Slovencev je bila priključena tujim državam in je tako dočakala večji in težji jarem, kot je bil oni, pod katerim so ječali Slovenci pred svetovno vojno. In ker je tako, pač morejo Slovenci po pravici tožiti s psalmistom: "Razdelili so si moje oblačilo".

I. TRST IN OKOLICA

1. Volitve za cesarsko zbornico v Trstu — 1907.

Tržaški Slovenci so znani kot dobri rodoljubi že od prvih dni narodnega preporčenja. Kakšno narodno razpoloženje je že v tej dobi vladalo v Trstu, nam najboljša kaže dokaz, da je že l. 1848., ob priliki otvoritve "Slovenskega Društva" krasila njihovo dvorano slika bana Jelačića. Društvo je imelo tudi politični značaj in je l. 1848 začelo izdajati list "Slovenski rodoljub" in l. 1850. "Jadranski Slavjan".

Kako in koliko je bil narod v Trstu in okolici že v oni dobi prebujen, nam kaže tudi to, da je l. 1865. tržaška okolica izbrala v mestno zastopništvo tudi svoje ljudi: Nabergoja, Nadiška, Daneva, Cegnarja, Kiuna in Lozerja.

Leta 1866 je začel v Trstu izhajati politični list "Ilirski Primorjan", ki so mu leta 1867 izpremenili ime v "Slovenski Primorec". Prav tako je leta 1866 izhajal v Trstu list "Tržaški ljudomil". L. 1869. imamo nov politični list "Jadranska zarja" in leta 1871 "Primorec". Vsi ti so bili majhni listi, ki so izhajali enkrat na teden ali dvakrat na mesec, a so pripravljali tlo listu "Edinost", ki je pričel izhajati l. 1876.

Zasluga teh malih listov je, in samo po sebi umevno tudi onih požrtvovalnih ljudi, ki so jih urejevali, da se je začela že v oni dobi buditi zavest tržaških Slovencev.

Tržaška okolica je ob priliki volitev za cesarsko zbornico na Dunaju 16. oktobra 1873 izbrala z 2/3 glasov od 1.100 oddanih glasov kot svojega zastopnika Ivana Nabergoja.

Ni moja naloga, da bi tu razpravljaj borbo tržaških Slovencev od prvega početka. Omenim le nekaj stvari za uvod. Tržaški Slovenci so se vedno odlikovali v borbi za svoje zastopnike, tako za cesarske, kakor tudi za meščansko zastopništvo v Trstu. Tu imajo svoje zasluge: Ivan Nabergoj, politično društvo "Edinost" (1874) in list "Edinost".

Postavil sem si za nalogo, da na kratko obravnavam na temelju uradnih podatkov državnozbornice volitve v Trstu, v letu 1907 in 1911. Čitajoč te podatke, bodo stari uživali lepe spomine, mlajši se bodo čudili in naši potomci bodo komaj verovali, da je bilo res tako.

Organizacija tržaških Slovencev je bila izredna. Po uradni statistiki je bilo dne 30. dec. 1900 v Trstu in okolici okrog 24.700 Slovencev. To malo število ljudi je bilo tako narodno zavedno in organizirano, da so imeli leta 1907 nič manj kot 110 narodnih društev. Leta 1907 so izdali o teh društvih posebno knjižico pod

naslovom "Imenik slovenskih društev v Trstu in okolici". Ako je imelo 24.700 ljudi 110 različnih društev, je torej na vsakih 224 Slovencev v Trstu in okolici prišlo eno društvo. In mi moremo na temelju tega trditi, da: v Trstu in okolici ni bilo niti enega odraslega Slovenca, ki ne bi bil član vsaj enega teh društev.

Takšna organizacija v Trstu in okolici je torej mogla in morala imeti tako sijajen uspeh pri vseh volitvah. To je bila odlično organizirana vojska, kakršne ni imela niti ena naša pokrajina v bivši monarhiji. Ta narodna vojska tudi zasluži, da se ji posveti skrb, da ostane potomcem v spominu, kako se je nekoč delalo na narodnem polju v Trstu.

Poprej sem navedel, kako so Slovenci že leta 1869. v Trstu izdajali slovenske liste. V tem je Trst vedno prednjačil. V letu 1907 je izhajalo v Trstu 7 listov, in to: 2 dnevnika "Edinost" (slov.) in "Balkan" (hrv.); 2 slovenska tednika: "Novi list" in "Zarja"; dva hrvaška tednika: "Slavenska misao" in "Trščanski Lloyd" in slovenski mesečnik: "Družinski prijatelj".

Neštevilni politični sestanki, narodna društva in dobri listi, vse to je visoko povzdignilo narodno zavest Slovencev v Trstu in okolici.

Pri vsakih volitvah so znali vsi Slovenci nastopiti in braniti, ter se obraniti nadvlade italijanske stranke. Res, da je pri enih volitvah podlegel slovenski kandidat, a ta poraz je bil kratek. Ojačil jih je in vzbudil na obrambo, da se to ni nikdar več zgodilo. Zato so se l. 1907 in 1911. Slovenci pošteno maščevali nad Italijani.

Trst in okolica sta imela pri volitvah vedno neko prednost, ki jih druge pokrajine bivše Avstrije niso imele. Dočim so ostale pokrajine imele za zbornico zastopnike podeželskih volilnih okrožij, ki svojih zastopnikov niso volili neposredno, temveč so poprej izvolili zaupnike; sta Trst in okolica izvolila svoje zastopnike naravnost. Razen tega, in proti številu prebivalcev, sta Trst in okolica izvolila vedno več zastopnikov kakor ostale pokrajine. To vidimo tudi l. 1907. Za 149.100 prebivalcev so izvolili v Trstu in okolici 5 zastopnikov (1 zastopnik na 29.820 prebiv.) a Istra s 336.000 prebivalci je izvolila 6 zastopnikov (1 zastopnik na 56.000 prebiv.).

Dasiravno je bila že leta 1897 ustanovljena peta ali splošna kurija, je dunajski parlament še vedno temeljil na kurijalnem sistemu volitev, ki je bil v prid Nemcem ali Italijanom. Zato je najvažnejši datum dunajskega parlamenta 23 febr. 1906. Ta dan so predložili parlamentu, naj sprejme novi načrt volitvene reforme, ki je moral pokopati "parlament privilegiranih kurij". Z novim volilnim zakonom se prekine kurijalni sistem volitev, odpadejo razne osebne predpravice poedincev, častne stopnje in razlika med posredno in neposredno volilno pravico in se uvede splošno, enako, tajno in neposredno glasovanje.

Novi volilni red je postal zakon dne 26. januarja 1907. Po tem novem zakonu je volil Trst 5 zastopnikov. Eden izmed teh (okolica) je bil odločen Slovincem a

ostali 4 v mestu pa Italijanom.

Toda predno preidemo k volitvam samim, moramo podati uradne podatke o narodnosti prebivalstva v Trstu in okolici.

Na temelju ljudskega popisovanja, dne 31. decembra 1900 je imel Trst in okolica: domačih državljanov 151.010 oseb, drugih državljanov 27.589 „ Če bi odvzeli vojaštvo, bi bilo domačih civilnih prebivalcev, dne 31. dec. 1900:

Nemcev	8.405 ali	5,64%
Italijanov	116.574 „	78,16%
Slovencev	23.533 „	15,78%
Hrvatov in Srbov	451 „	0,30%
ostalih	175 „	0,12%
skupno	149.138	

Po novem volilnem redu, v katerem se uvaja splošna, enaka, neposredna in tajna volilna pravica, sta Trst in okolica morala voliti 5 zastopnikov, izmed katerih so bili 4 za Italijane in 1 (okolica) za Slovence. Zato je bil Trst in njegova okolica razdeljen v 5 volilnih okrajev.

Dne 14. maja 1907. so Slovenci že pri prvih volitvah dobili svojega zastopnika v okolici Trsta. Italijanska liberalna stranka, ki je tedaj v Trstu vabila in pretila, je doživela dne 14. maja 1907. pravi polom, ali kakor je zapisal Italijan Bernardo Benussi "un disastro". Niti en kandidat italijanske liberalne stranke ni bil izvoljen dne 14. maja 1907. V prvem volilnem okraju je pri prvih volitvah propadel italijanski kandidat, a v 2., 3., in 4. volilnem okraju je prišel v ožje volitve s kandidatom italijanske socialne demokratske stranke. Takšne sramote ni mogla preboleti italijanska liberalna stranka. Zato je odstopila z volilnega bojnega polja in prepustila vse štiri kandidate — italijanski socialno demokratski stranki.

Hočem priti na kraški pregled izida volitev za vsak posamezen volilni okraj v Trstu in okolici.

PRVI VOLILNI OKRAJ

Prvi volilni okraj v Trstu je obsegal II. in III. občinski okraj (Staro mesto in Sv. Jakob). V tem vol. okraju je bilo leta 1900. — 33.300 prebivalcev, od katerih je bilo:

Italijanov	31.200 ali 90,37%,
Slovencev	1.300 „ 3,90%.

Izmed 33.300 prebivalcev je bilo v volilnem imeniku zapisanih 7.699 volilcev. To število volilcev odgovarja 23,12% vsega prebivalstva dotičnega volilnega okraja. Moremo torej računati, da je bilo italijanskih in slovenskih volilcev 23,12%, torej:

ital. volilcev	7.213,
slov. volilcev	300.

Od 7.699 zapisanih volilcev, jih je glasovalo 5.820 ali 75,59%; veljavnih glasov je bilo 5.776. Ti glasovi so bili razdeljeni na 4 stranke, ki so leta 1907 stopile v volitveno borbo. Te so dobile dne 14. maja 1907. sledeče število glasov:

italijanska social. dem.	2.902 ali 50,24%
italijanska narodno liber.	1.645 „ 28,48%
italijanska kršč. soc.	290 „ 5,02%
slov. nar. str.	911 „ 15,78%
različnih	28 „ 0,48%

skupno 5.778

Rekli smo, da bi slovenskih glasov, oziroma volilcev moralo biti 300 ali v odstotkih 23,12%, toda vidimo, da je pa-

dlo v volitvene žare 911 slovenskih glasov, to je trikrat več. To nam dokazuje, da je v tem volilnem okraju po istih odstotkih moralo biti 3.947 Slovencev in ne samo 1.300.

Jaz si upam trditi, da je moralo biti še več slovenskih glasov, ker so brez dvoma nekateri slovenski delavci pri Sv. Jakobu glasovali za italijansko socialistično stranko.

Natančno število slovenskih glasov kaže neko veliko abnormalnost. Raztolmačiti jo moremo le tako, da je bilo ljudsko štetje v Trstu, ki ga je vršil tržaški magistrat s svojim uradnim aparatom, ponarejen.

Res, da se tu navaja število prebivalstva iz leta 1900, toda te volitve so se vršile v l. 1907. V onih 7letih je število prebivalcev naraslo. Tako so brez dvoma narasli tudi Slovenci. Pa tudi to me ne uveri, da je bilo ljudsko štetje leta 1900. točno.

Italijanska liberalna stranka, ki je v Trstu "oblačila in vedrila", je doživela v tem volilnem okraju že pri prvih volitvah dne 14. maja 1907. pravi poraz. Dobila je samo 28,48% vseh oddanih glasov. Njen kandidat ni dobil niti relativne večine glasov. Pri prvih volitvah je bil izbran z absolutno večino glasov italijanski socialni demokrat.

1.879 volilcev ni prišlo k volitvam, torej ena četrtnina. Iz tega sledi, da sodelovanje pri teh volitvah tukaj ni bilo baš največje, dasiravno so v volitveno borbo stopile 4 stranke. Vendar je bil že pri prvih volitvah izvoljen kandidat socialistične stranke.

DRUGI VOLILNI OKRAJ

Drugi volilni okraj v Trstu je obsegal III. in IV. občinski okraj (Novo mesto in Barriera Nuova) in predmestje Greta in Škorklja.

V tem volilnem okraju je bilo l. 1900. 33.300 prebivalcev in to:

Italijanov	29.700 ali 79,62%.
Slovencev	3.100 „ 8,31%.

Od 33.300 prebivalcev je bilo 11.149 volilcev ali 29,62%. V nobenem drugem volilnem okraju v Trstu ni bil odstotek volilcev proti številu prebivalcev tako velik. Po tem moremo računati, da je bilo italijanskih in slovenskih volilcev 29,62%, torej:

italijanskih volilcev	8.797,
slovenskih volilcev	918.

Od 11.049 volilcev je v tem volilnem okraju glasovalo 7.370 ali 66,70%, toda veljavnih glasov je bilo le 7.327. Ti so bili razdeljeni na 4 stranke, ki so stopile v volitveno borbo. Te so dne 14. maja 1907. dobile sledeče število glasov:

ital. soc. dem.	1.792 ali 24,76%
ital. nar. lib.	3.120 „ 43,11%
ital. kršč. soc.	664 „ 9,18%
slovenska nar. str.	1.614 „ 22,30%
različne	47 „ 0,65%

skupno 7.237

K volitvam ni prišlo 3.679 volilcev ali 33,30%. V tem volilnem okraju je bilo zanimanje za volitve manjše kakor v prvem vol. okraju. Tu ni volila ena tretjina volilcev.

Rekli smo, da bi moralo biti 918 Slovencev, toda vidimo, da je padlo v volitvene žare 1.614 slovenskih glasov, torej gotovo dvakrat več. To dokazuje, da je tudi v tem volilnem okraju, po istih odstotkih moralo biti 5.450 Slovencev.

Slovenskih glasov je moralo biti še več,

Vzgojni zavod "LIPA" je znan že vsem Slovencev. Tamkaj vrši veliko vzgojno delo naš rojak Benedikt Gomišček.

Že ponovno smo imeli priliko, videti njegove gojence tudi na slovenskih prireditvah.

Sredi zelenega vrta v Villa Madero stoji to vzgojevališče, v katerem ima oskrbo in vzgojo kakih 30 otrok. Daleč proč od mestnega hrupa so danes, toda kadar bo oživela Av. Gral Paz bo segel trušč velenesta tudi tja. Sedaj se pa pride tja s kolektivom 44, ki pusti dve kvadri v stran.

Gornja slika nam kaže prizorček iz svetogorske proslave v "Lipi". Spodnja slika skupino gojencev v času odmora.

Ker ni izključeno, da je večje število slovenskih radnikov glasovalo za socialističnega kandidata.

Tudi tukaj je, kakor smo že omenili, število slovenskih glasov ponarejeno in to je abnormalno. Torej ni bilo ljudsko štetje po narodnosti ali občevalnem jeziku resnično.

Tudi tukaj velja opazka, da je število Slovencev od leta 1900 do 1907, ko so se vršile volitve, brez dvoma naraslo in je potemtakem moralo narasti tudi število slovenskih glasov.

Ker ni dobil pri prvih volitvah niti en kandidat absolutne večine glasov, so se vršile v tem kraju druge volitve. Italijanska liberalna stranka se je odstranila iz volitvenega polja.

Od 11.049 volilcev jih je prišlo k ožjim volitvam samo 2.475 ali 22,40%, torej samo ena petina. Veljavnih glasov je bilo 2.352, ki so bili takole razdeljeni:

italij. soc. demokr.	2.318 glasov
italj. nar. lib.	34 glasov

skupno 2.352 glasov

Pri ožjih volitvah je bil izvoljen kandidat italijanske socialne demokratske stranke. Ta je dobila pri prvih volitvah 1.792 glasov, a pri ožjih volitvah 2.318 glasov, t. j. 526 glasov več ali 34,93%.

Toda vidimo, da je število glasov pri ožjih volitvah padlo od 7.370 na 2.475 t. j. za 4.895 ali 66,41%.

Nas ne zanimajo toliko italijanski glasovi, kar pa se tiče Slovencev, smo že prej navedli. Vsekakor so se Slovenci odlično izkazali že pri prvih volitvah v tem volilnem okraju.

TRETJI VOLILNI OKRAJ

Tretji volilni okraj Trsta je obsegal V. občinski okraj (Barriera Vecchia) in predmestje Kjadin.

Leta 1900 je bilo v tem volilnem okraju 31.600 prebivalcev in to:

Italijanov	28.700 ali 93.72%
Slovencev	900 „ 2.94%

Od 30.600 prebivalcev je bilo 8.031 volilcev ali 26.26%. Moremo torej računati, da je bilo slovenskih in italijanskih volilcev 26.26%, torej:

ital. volilcev	536,
slovenskih volilcev	236.

Izmed 8.031 volilcev, jih je glasovalo samo 5.328 ali 66.34%; veljavnih glasov je bilo samo 5.299, ki so bili razdeljeni na 4 stranke, ki so stopile v volitveno borbo. Te so dne 14. maja 1907. dobile sledeče število glasov:

ital. soc. dem.	2.178 ali 41.10%
ital. nar. lib.	1.949 „ 36.78%
ital. kršč. soc.	499 „ 9.41%
slovenska narodna	660 „ 12.46%
različno	13 „ 0.25%

skupno 5.299.

K volitvam ni pristopilo 2.703 ali 33.66 odstotkov volilcev, točno ena tretjina. Se vidi, da tudi v tem okraju ni bilo zanimanja za volitve, dasiravno so stopile v volitveno borbo 4 stranke.

Rekli smo, da bi moralo biti 236 slova je padlo v volitvene žare 660 slovenskih glasov, torej gotovo trikrat več. Se vidi, da je tudi v tem volilnem okraju moralo biti najmanj 2.474 Slovencev.

Vsi Slovenci niso glasovali, mnogi pa so volili za druge stranke; računam, da največ za socialistično. Tudi tukaj nam pride vprašanje: Je li bilo ljudsko štetje v letu 1900 natančno? Ne. Toda ostane še ona druga opazka, da je število prebivalcev od l. 1900 do l. 1907, ko so se vršile volitve, narastlo, in je bilo torej tudi število Slovencev v letu 1907 večje kakor nam ga podaja uradna statistika.

Ker tudi v tem volilnem okraju ni dobil nobeden izmed kandidatov absolutne večine glasov, je dne 23. maja 1907. prišlo do ožjih volitev med kandidatoma italijanske socialistične stranke in italij. liberalne stranke. Ta poslednja je, kakor že vemo pri ožjih volitvah odstopila, ker ni pričakovala uspeha.

Izid ožjih volitev je bil sledeči: Od 8.031 volilcev je pristopilo k ožjim volitvam le 2.391 ali 29.76% volilcev. Pri prvih volitvah jih je glasovalo 5.321 ali 66.33%; torej je bilo pri ožjih volitvah za 2.937 ali 56.12% manjše število glasov.

Od 2.391 oddanih glasov je bilo pri ožjih volitvah dne 23. maja 1907., 2.336 veljavnih glasov, ki so bili razdeljeni:

ital. soc. dem.	2.317 glasov
ital. lib.	19 glasov

skupno 2.336 glasov

Italijanska socialna stranka, ki je pri prvih volitvah dobila 2.178 glasov, je dobila pri ožjih volitvah 2.317 glasov, t. j. samo 139 glasov več. Izvoljen je bil kandidat italijanske socialistične stranke.

Slovenci so se tudi v tem volilnem okraju odlično izkazali.

y ceevj;-o8-ñe šn- etaoin taoin i

ČETRTI VOLILNI OKRAJ

Četrti volilni okraj Trsta je obsegal I. občinski okraj (Sv. Vid) in predmestje Kjarbola Gornja.

Leta 1900 je bilo v tem volilnem okraju 15.500 prebivalcev in to:

Italijanov	12.800 ali 82.58%
Slovencev	1.000 „ 6.45%

Id 15.500 prebivalcev je bilo 4.439 ali 28.65% volilcev. Po tem moremo računati, da je bilo italijanskih in slovenskih volilcev 28.65%, torej:

italijanskih volilcev	3.667,
slovenskih volilcev	286.

Od 4.439 volilcev je glasovalo samo 3.161 ali 71.26% volil., veljavnih glasov je bilo 3.134, ki so bili razdeljeni na 4 stranke tako-le:

ital. soc. dem.	1.127 ali 35.96%
ital. nar. lib.	997 „ 31.81%
ital. kršč. soc.	305 „ 16.11%
slovenska nar.	485 „ 15.48%
razni	20 „ 0.64%

skupno 3.135

K volitvam ni pristopilo 1.278 ali 28.50% volilcev. Vidimo, da niti v tem volilnem okraju ni bilo zelo živo zanimanje za volitve.

Rekli smo, da bi moralo biti 286 slov. glasov, toda vidimo, da je tukaj padlo v volilne žare 485 slovenskih glasov, torej gotovo dvakrat več. Iz tega se vidi, da je tudi v tem volilnem okraju bilo najmanj 1.695 Slovencev.

Vsi Slovenci niso volili; mnogi pa so volili za druge stranke, ponajveč za socialistično. Tudi tukaj velja vedno ista opazka, da l. 1900 ni bil točen popis in, da je ljudstvo od l. 1900 do 1907 narastlo in je to tudi vzrok, da število slovenskih glasov ne soglaša s številom prebivalstva v l. 1900.

Ker tudi v tem volilnem okraju ni dobil noben kandidat dne 14. maja 1907., potrebne večine glasov, so se vršile dne 23. maja 1907 ožje volitve med kandidatoma italijanske socialistične in italijanske liberalne stranke. Italj. lib. stranka ni pri ožjih volitvah več nastopila in je tako ostal na bojnem polju samo kandidat italijanske socialistične stranke.

Izid ožjih volitev je bil sledeči:

Od 4.439 volilcev je pristopilo k ožjim volitvam 1.382 ali 31.15% volilcev. Pri prvih volitvah jih je glasovalo 3.161 ali 1.20%; torej je bilo pri ožjih volitvah 1.778 ali 56.24% volilcev manj.

Od 1.383 oddanih glasov je bilo dne 23. maja 1907 samo 1.339 veljavnih glasov, ki so bili razdeljeni:

ital. soc. dem.	1.329 glasov
ital. lib. stranka	10 glasov

skupno 1.339 glasov

Pri prvih volitvah je dobila ital. soc. stranka 1.127 glasov a pri ožjih volitvah 1.329, t. j. samo 202 več kot pri prvih. Pri ožjih volitvah je bil izvoljen kandidat italijanske socialistične stranke. Slovenci so tudi v tem volilnem okraju popolnoma izvršili svojo narodno dolžnost.

PETI VOLILNI OKRAJ

Peti volilni okraj Trsta je bil slovenski in je obsegal okolico Trsta in ostalo tržaško predmestje, ki ni omenjeno v 2. 3. in 4. vol. okraju.

L. 1900 je bilo v tem volilnem okraju 32.400 prebivalcev in to:

Italijanov	14.000 ali 43.51%
Slovencev	17.300 „ 53.39%

Od 32.400 prebivalcev je bilo 8.603 volilcev. Moremo torej računati, da je bilo italijanskih in slovenskih volilcev 26.55% in sicer:

italijanskih volilcev	3.743,
slovenskih volilcev	4.593.

Od 8.603 volilcev jih je prišlo k voli-

tvam samo 6.761 ali 78.58%. V nobenem drugem vol. okraju Trsta ni doseglo sodelovanje pri volitvah tako visokih odstotkov. Torej so tudi tukaj Slovenci tržaške okolice stopili na dan.

Od 6.761 oddanih glasov jih je bilo veljavnih 6.702 in ti so bili razdeljeni na 4 stranke in sicer:

ital. nar. lib.	714 ali 10.65%
slovenska narodna	4.496 „ 67.09%
slov. soc. dem.	1.449 „ 21.62%
različnih	43 „ 0.64%

skupno 6.702 glasov.

Ta pregled je zelo zanimiv. Iz njega moremo sklepati mnogo stvari. V glavnem opazimo tole:

V tem volil. okraju ni glasovalo 1.901 ali 21.42% volilcev, toda je bil že pri prvih volitvah izbran kot zastopnik, kandidat slovenske narodne stranke.

Italijanskih glasov bi moralo biti 3.743, a jih je glasovalo samo 714. Kje je torej 3.029 ital. volilcev, ki takorekoč niso pristopili k volitvenim žaram? Kje so Italijani tržaške okolice? So gotovo med onimi, ki niso volili. Da, dobro, toda k volitvam ni prišlo le 1.901 volilcev, toda tudi to še ne ustvarja števila 3.029. Toda tudi onih 1.901 volilcev, ki niso prišli voliti, ne moremo trditi, da so bili vsi italijanski volilci. Pravico imam, da tudi tu dvomim, čeprav gotovo niso vsi Slovenci pristopili k volitvam. In kje bi bil naraščaj italijanskih prebivalcev? Odgovor na vsa ta vprašanja je lahek in jaseen: Leta 1900 se je izvršilo ljudsko popisovanje na škodo Slovencev, kajti tisoči teh so vpisani med italjansko prebivalstvo. Ljudsko štetje v Trtu je bilo ponarejenije resnične narodnosti v Trstu in okolici in to vedno na škodo Slovencev.

V tem volilnem okraju bi moralo biti 4.595 slov. glasov, a pri volitvah dne 14. maja 1907 je bilo 4.496 slov. glasov, ker 97 volilcev ni prišlo k volitvam.

To število pa postane še bolj zanimivo, če zastavimo še vprašanje: Čigavih je torej 1.449 glasov, ki jih je dobil slovenski socialist? Za mene so to tudi slovenski glasovi, ker izključujem, da bi Italijan, pa bodisi, da je tudi on socialist, glasoval za Slovence, četudi bi ta nosil slavno ime internacionalne socialistične stranke.

Po mojem mnenju je bilo v V. volilnem okraju Trsta oddanih slovenskih glasov: 4.496 + 1.449 = 5.945 ali 88.71% vseh veljavnih slovenskih glasov.

Kakor vidi čitalec, sem štel med slovenske glasove tudi glasove slovenskega socialista. Med ostalim vidimo tudi to, da italijanska socialistična stranka ni nastopila samostojno v okolici Trsta in je tu postavila slov. kandidata, ki mu je celo obdržala ime: slovenski socialist. Iz tega je razvidno, da glasovi slovenskega socialista pripadajo Slovencev in nikakor ne Italijanom.

Slovenci petega volilnega okraja ali okolice Trsta so odlično izpolnili svojo volitveno dolžnost.

Slovenskih volilcev bi moralo biti 4.593, toda je bilo 5.945 slovenskih glasov; torej je bilo 1.352 glasov več kot bi jih po statistiki moralo biti. To nam potrjuje, da je bilo ljudsko popisovanje neresnično in nam ga volilci sami popravljajo.

Vse kar smo že poprej povedali o netočnosti ljudskega popisovanja, velja tudi tukaj, zato ni potrebno, da še ponavljamo.

Zelo zanimivo bo, če na podlagi do sedaj navedenih podatkov sestavimo nekoliko zanimivih pregledov:

I. — ŠTEVILO PREBIVALCEV PO VOLILNI OKRAJH L. 1907.

Volilni okraj:	Prebivalcev:	Italijanov:	Slovencev:
I.	33.300	31.200 ali 90,37%	1.300 ali 3,90%
II.	37.300	29.700 „ 79,62%	3.100 „ 8,31%
III.	30.600	28.700 „ 93,72%	900 „ 2,94%
IV.	15.500	12.800 „ 82,58%	1.000 „ 6,45%
V.	32.400	14.100 „ 43,51%	17.300 „ 53,39%
skupno	149.100	116.500 ali 78,60%	23.600 ali 15,82%

Največ prebivalcev ima II. volilni okraj in to 37.300, a najmanj IV., ki ima samo 15.500 prebivalcev. Iz tega vidimo, da je bil Trst dobro preskrbljen s poslanci, ker na vsakih 29.820 prebiv. pride en zastopnik.

Po odstotkih je bilo največ Italijanov v III. vol. okraju in to 93,72%, a najmanj v V. (slovenskem) vol. okrožju, kjer jih je bilo le 43,51%.

Prvi štirje okraji so po ljudskem popisovanju gotovo popolnoma italijanski, toda niso po številu glasov pri volitvah. Slovenci ne dosežejo več kot 8,31% prebiv.

II. — ŠTEVILO VOLILCEV IN ŠTEVILO ODDANIH GLASOV L. 1907.

Volilni okraj:	Število volilcev in % proti prebivalstvu:	Glasovalo:	Število veljavnih glasov:
I.	7.699 ali 23,12%	5.820 ali 75,59%	5.776
II.	11.049 „ 29,62%	7.370 „ 66,70%	7.237
III.	8.031 „ 26,26%	5.328 „ 66,34%	5.299
IV.	4.439 „ 28,65%	3.161 „ 71,20%	3.134
V.	8.603 „ 26,55%	6.761 „ 78,58%	6.702
Skupno	39.821 ali 26,70%	28.440 ali 71,44%	28.148

Po številu prebivalcev, smo razvrstili volilne okraje po sledečem redu:

II., I., V., III., IV.

Po številu volilcev imamo sledeči red:

II., V., III., I., IV.

Po odstotkih prebivalcev je zopet drugačna razdelitev:

II., IV., V., III., I.

Volilcev je po odstotkih proti številu prebivalstva zadosti in v II. volilnem okraju celo preveč (29,62%), a srednji odstotek znaša 26,70% vsega prebivalstva.

Toda sodelovanje pri volitvah ustvarja zopet novo sliko. V tem slučaju bi razvrstili volilne okraje v tale red:

V., I., IV., III., II.

Vidimo, da je bilo pri volitvah najbolj živahno v V. (slovenskem) volilnem okraju. V Trstu so torej najživahnejše zanimanje za volitve pokazali Slovenci.

Z ozirom na to, da so v prvih štirih volilnih okrajih sodelovale 4 stranke v volitveni borbi, a v V. samo tri, ne moremo na splošno reči, da je bilo tu sodelovanje pri volitvah najboljše, ker povprečni odstotki sodelovanja znašajo 71,44%.

Če bi imeli v Trstu koga pohvaliti, bi morali pohvaliti volilce V. vol. okraja, t. j. Slovence, ker je bilo med njimi sodelovanje pri volitvah največje — 78,58%.

III. — ŠTEVILO SLOVENSkih GLASOV LETA 1907.

Volilni okraj:	Veljavnih glasov:	Glasovi slovenske narodne stranke:	Glasovi slovenske soc. dem. stranke:
I.	5.776	911 ali 15,78%	
II.	7.237	1.614 „ 22,30%	
III.	5.299	660 „ 12,46%	
IV.	3.134	485 „ 15,48%	
V.	6.702	4.496 „ 67,09%	1.449 ali 21,62%
Skupno	28.148	8.166 ali 29,01%	1.449 ali 5,14%

Odstotki vseh slovenskih glasov v vseh italijanskih volilnih okrajih prekoračijo 12,48%, a odstotki slovenskega prebivalstva v italijanskih volilnih okrajih ne dosežejo 8,31%.

To razmerje Slovencev v odstotkih in število slovenskih glasov v odstotkih nam razjasni sledeča tablica:

Volilni okraj:	Število Slovencev:	Štev. slov. glasov:	Št. slov. soc. glas.:
I.	3,90%	15,78%	
II.	8,31%	22,30%	
III.	2,94%	12,46%	
IV.	4,45%	15,48%	
V.	53,39%	67,09%	21,62%

V Trstu so Slovenci pri volitvah stopili na plan. Dasiravno jih je uradna statistika našela samo 12,82%, je bilo število njih glasov veliko večje, najmanj 8.166 ali 29,01%.

Toda slovenski socijalistični glasovi so vendar slovenski in bi jih zato morali prišteti Slovence. Tedaj bi število slovenskih glasov v Trstu dne 14. maja 1907. znašalo: 9.615 ali 34,16%, t. j. Slovenci so pri volitvah v Trstu dobili preko ene tretjine vseh veljavnih glasov, četudi jih je uradna statistika našela samo 15,82%, t. j. nekaj več od ene šestine.

Ako v V. vol. okraju prištejemo še slovenske socijalistične glasove med slovenske, tedaj je bilo v V. volilnem okraju 5.945 ali 88,71% slov. glasov.

V nobenem okraju niso Italijani skupno z vsemi drugimi strankami dosegli niti tega števila glasov, niti teh odstotkov.

Že v začetku smo izračunali, da je bilo v Trstu in okolici skupno 6.627 volilcev Slovencev in Hrvatov, ali tu vidimo, da jih je bilo 9.615, torej 2.988 ali preko 45% več. To je najlepši dokaz, kako je slovenski narod v Trstu pisal narodno statistiko in ljudsko popisovanje in kako jo je vodil magistrat v Trstu.

Leta 1907. so Slovenci v Trstu ob priliki volitev pokazali, da so dorastli težki borbi proti premoči Italijanov in izrazili na poseben način svojo živahnost in odpornost proti vsem nasprotovanjem Italijanov, ki so na vsa knačin hoteli, da jih tamkaj zbrisajo s površja zemlje.

(Dalje sledi)

že je minilo leto dni, ko smo praznovali slovesnost nove maše v Buenos Airesu. — Za mnoge rojake bo pa zanimiva tale slika, ki predstavlja novomašne svate iz Medane 23. maja 1937, kjer je pel novo mašo Mirko Filej.

Sporočamo vsem prijateljem in znancem tužno vest, da je odšla v večnost

OLGA UŠAJ poročena MAKUC

Par dni po tem, ko je dala življenje svojemu drugemu otroku je umrla v bolnici Durand.

Doma je bila iz Batuj na Vipavskem, kjer ima še očeta in dve sestri. Stara je bila 30 let.

Za pokojno se bo darovala sveta maša na Paternalu v nedeljo 4. febr. in bo zapel žalni zbor.

STANKO MAKUC, mož,
JOŽEF UŠAJ, brat
in ostali sorodniki.

✠ V Brancu pri Rihemberku je 18. nov. umrl Jožef Rehar.

Rafaelova družba

V ponedeljek, 4. decembra, popoldne je na rednem letnem občnem zboru podala Družba sv. Rofaela obračun svojega dela v poslovnem letu 1938-39. Zbralo se je mnogo ljudi, ki z razumevanjem spremljajo prekorigo delo in skrb te slovenske organizacije za naš narod v tujini. Rafaelovo družbo v Črensovcih je zastopal g. svetnik Klegl, ki je podal krasno poročilo o delovanju družbe za Slovensko Krajino, obenem pa nazorno pojasnil vprašanje sezonskega delavsava z raznih vidikov in njegove posledice za Slovensko Krajino.

Občni zbor je otvoril predsednik družbe, prevzvišeni knezoškof gosp. dr. Gregorij Rožman, ki je pozdravil udeležence ter v izčrpnem poročilu nakazal pomen in delo Družbe sv. Rafaela kot versko-kulturne ustanove.

Če na kratko pregledamo razmere med našimi izseljenci širom po svetu, uvidimo, da rodi intenzivno in sistematično delo Rafaelove družbe vedno lepše sadove. Tako je družbin tajnik gosp. p. Zakrajšek na svojem obisku v Ameriki ne enkrat slišal besede: "Zakaj se ni to delo, ki ga sedaj vršite doma, začelo vsaj pred 30 leti?"

Predvsem je Družba skupno z Izseljensko zbornico posvetila veliko skrb vprašanju sezonskega delavstva, ki s svojimi posledicami živo posega v življenje vsega našega naroda. Meseca februarja je bila z nemškimi odposlanci sklenjena dodatna pogodba, ki je v marsičem zboljšala položaj naših sezoncev. Važna je pri tem skrb za njihovo versko in duhovno življenje, kar je Družba v preteklem letu najlepše izpolnila s tem, ko je poslala v Nemčijo — s pomočjo socialnega ministristva in banovine — izseljenskega duhovnika gosp. Škafarja, ki se je te dni po neutrudnem štirimesečnem plodnem potovanju med rojaki v Nemčiji vrnil v domovino.

Smo v prehodni dobi sporazuma in ustanavljanja samouprave tudi za slovensko banovino. S tem pa nastaja važen problem, kako prilagoditi slovenskim potrebam tudi izseljensko službo, ki nujno terja poglobitve in razširitve. Važna pri tem je pravična razdelitev državnega izseljenskega fonda, kjer smo bili Slovenci vedno zapostavljeni, čeprav se je ogromno denarja v obliki članarine steklo vanj prav od slovenskih ljudi.

Eno ali dve o Finski

Ker je Finska zdaj pozorišče nove vojne vihre, ne bo odveč, če o tej deželi in o ljudstvu, ki tod živi, tudi napišemo nekaj. Finska po svojem obsegu ni tako majhna država, kakor bi kdo utegnil misliti. Najboljšo sliko o njeni velikosti si ustvarimo, če pomislimo, da je ta dežela še nekaj večja kot Jugoslavija in Grčija skupaj. Meri namreč 388.451 kv. km. Predstavlja nekaj most med evropsko velino in skandinavskimi državami. V glavnem bi Finsko lahko razdelili v dva, bistveno različna dela, v Laponsko in južno Finsko, ki leži nad morje le 100 do 200 metrov. Finsko še drugače imenujemo tudi "deželo tisočerihi jezer", saj teh nima nič manj kot 35.000 s skupno površino 44.000 kv. km, to je nekaj manj, kot je velika vsa Estonska. Največje med temi jezera je Saima. Finske reke po veliki večini teko zaradi razritega ozemlja v brzicah in tvorijo tudi večje slapove. zaradi česar je ta dežela bogata tudi na naravnih vodnih silah. Pa tudi pristanišča ima Finska že po naravi izredno dobra, z umetnimi sredstvi pa si jih je znala še zboljšati.

Kljub svoji veliki površini ima Finska le okoli 4 milijone ljudi. Po verski pripadnosti je celih 98 odstot-

kov ljudi evangeličanov, po narodnosti pa nekako 90 odstotkov Fincev. Ostali so Švedi (9 odstotkov) in nekaj drugega pripadnikov ostalih narodnosti.

Včasih so se Fini zelo radi tudi izseljevali, ker so se jim drugod za tedanje razmere nudili boljši življenjski pogoji, posebno še, ker so povsod veljali in še veljajo za odlične in izredno vestne delavce.

Čeprav je le majhen del finske zemlje prikladen za kmetijstvo, se vendar s tem bavi, kar 70 odstotkov prebivalstva. Najgosteje je poseljen južni del dežele ob obali, ker so ti kraji tudi najbolj rodovitni. In razumljivo je, zakaj prav ti kraji zdaj rdeči vojski najbolj diše. V letih 1918 in 1919 je bila na Finskem izvedena agrarna reforma in je na ta način nastalo nešteto novih kmetij.

Prav posebnih zemeljskih zakladov v rudninah Finska nima, a jih tudi preveč ne pogreša, posebno ne premoga, ki ga lahko nadomesti s tako imenovanim "belim premogom" — vodno silo. Na nekaterih krajih kopljejo bakreno in železno rudo, ki pa ne zadostuje za lastne potrebe. Imajo pa zelo mnogo lesa, zaradi česar je tudi lesna industrija zelo razvita in imajo Fini izredno moderno urejene tovarne za celulozo in papir. Že dolgo vrsto let je finska trgovinska bilanca aktivna. Mnogo prinesejo Fini tudi mlečni izdelki, po katerih ta dežela slovi menda po vsem svetu. Potrebna je pri tem seveda umna živinoreja, ki pa je malokje tako razvita kot na Finskem. Največ svojega blaga izvažata Finska in Anglijo, za njo pa so do nedavnega prišle na vrsto Nemčija, Združene ameriške države, Švedska in Nizozemska. V glavnem izvažajo les, celulozo, papir in mlečne izdelke.

Finska je republika. Vnjej je uvedena splošna volilna pravica. Fini imajo eno samo zbornico ljudskih zastopnikov, široko samoupravo pa uživajo Aalandski otoki, o katerih je evropsko časopisje v zadnjih časih tudi mnogo pisalo zaradi sporov, ki so nastali zaradi njih. Vsega skupaj imajo Fini tri univerze, in sicer dve finski in eno švedsko. Te visoke šole so v finskem glavnem mestu Helsinkih in v pristaniškem mestu Abo ob zahodni obali.

Do leta 1909 je spadala Finska pod Švedsko, nato pa je postala samoupravna dežela Rusije. Leta 1917 so Fini proglasili svojo samostojnost, ki jo je Rusija tri leta pozneje tudi priznala. Zato je zdaj še toliko bolj čudno — za Sovjetsko Rusijo seveda čisto razumljivo — da ji to priznajo samostojnost hoče brez vsakega povoda spet vzeti.

Francoski načrti

Pariški dnevnik "Figaro" je objavil zanimiv dopis urednika Ormessona, ki je izraz francoskih načrtov za preureditev evropske politike.

Po Ormessonovih trditvah sestavljajo Evropo različni narodi, ki niso v svojem političnem ter kulturnem razvoju dosegli iste stopnje. Na najvišji stopnji so n. pr. Francozi, Angleži in Španci, ki so bili dolge čase v svoji zgodovini povezani v enoto z velikimi osebnostmi. Nekateri narodi kakor Italija so svojo edinost dosegli šele

ZOBJE TI NAGAJAJO?

Obrni se na našega prijatelja

Dr. ANDRES L. COPELLO

RODRIGUEZ PEÑA 594

Vse delavnike od 2—8 ure.

POCENI IN SOLIDNO

v novejših časih, vendar jim to ne jemlje civilizacijske in zemljepisne pomembnosti. Tudi nekateri mali narodi kakor Švicarji, Belgijci, Holandci, Grki, Portugaleci, so se znali zediniti in si priboriti mesto, kakršno jim v Evropi gre. Vse te narode je treba smatrati za zrele in samostojnega življenja sposobne.

Razen teh narodov pa žive v Evropi še drugi, ki so živeli pod vplivom nemške miselnosti in se niso mogli samostojno razviti. Tem narodom je versajska mirovna pogodba dala politično samostojnost, čeprav niso bili samostojnega življenja sposobni in med sabo sprti, zaradi česar je Nemčija po razbitju avstro-ogrske monarhije postala edina močna država v Srednji Evropi in je lahko proti tem narodom delala vse, kar se ji je zdelo potrebno zaradi lastnih koristi.

Tega v bodoče ne sme več biti. Zahteve, ki jih mora sedanja vojna uresničiti, so naslednje:

1. Nemčiji je treba z orožjem dopovedati, da ima

tudi ona meje, kateri ne sme prekoračiti. Nemčija sme biti Nemčija in nič drugega.

2. Južni Nemci morajo severnim Nemcem držati tehtnico, zaradi česar je potrebno, da pridejo južni Nemci izpod oblasti Prusov.

3. Protiutež tej omejeni Nemčiji more biti samo velika srednjeevropska država po zgledu nekdanje avstro-ogrske monarhije. Edino ta bo mogla zagotoviti politično, gospodarsko in kulturno nemoteno življenje malih srednjeevropskih narodov.

Kateri so ti narodi, govornik ni povedal.

Z mišljenjem in načrti, ki jih d'Ormesson, eden vodilnih francoskih časnikarjev in političnih publicistov zagovarja, se strinja velik del francoske politične javnosti, zaradi česar je verjetno, da so ti načrti tudi uradni načrti Francije za spremembo Srednje Evrope po sedanji vojni. Edino, na kar se Francozi ne ozirajo, je vprašanje, ali bodo s takim urejanjem zadovoljni prizadeti narodi.

OPAZOVALEC

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

je letos izdala pet rednih knjig.

Koledar obsega najprej pomembna dejstva iz življenja cerkve. Zanimiva je posebno povest "Peli so jo mamica moja", spisala Lea Faturo. Govori o deklici, ki so jo odvedli turki in jo prodali v sužnost v Španijo. Dekle je ohranilo od svojega materinega jezika samo eno Marijino pesem, ki jo je rada pela in po kateri jo je spoznal star romar in nato povedel dekle domov materi.

Frane Rupnik je napisal razpravo o naselju ob gorenji Idriji.

Posebno pomemben je prispevek Bednaržikov, ki piše o najstarejši zgodovini Gorice.

Koledar prinaša premno pestrega čitva.

Blagovest. I. del Jezusovega življenja po evangeliu.

Vccernice prinašajo dve Kersnikovi povesti.

Napoleon, spisal Matija Novak.

Poredni Bobi je knjiga za mladinsko čitanje.

Vse zaloge surovih kož in usnja morajo priglasiti trgovci po vsej Italiji. Izjeme v tem seveda tudi v Julijski krajini niso delali. Rok za prijavo te vrste zalog je bil osem dni. Na vse zadnje pa te prijave same na sebi še ne bile tako huda reč, če ne bi bil v zvezi s tem izdan še drug odlok, mnogo hujši od prvega. Brez posebnega dovoljenja namreč nihče niti več ne sme prodajati surovih kož in usnja.

Pri vrakovanju ali večerji v gostilni dobi odslej v Italiji vsak gost na mizo tudi četrt litra vina. To vino je vračunano v jedi sami in ga torej ni treba posebej plačati, prav tako kakor ga ni bilo treba posebej naročiti. Na ta način skušajo delati v Italiji reklamo za svoje vino in s tem ljudi odvaditi, da bi pili tuja vina in po nepotrebnem dajali zaslužek tuji državi. Ljudem naj bi se v bodoče ne zdelo več "imenitno" piti na primer tokajca, španska ali kakšna druga tuja vina.

Novi vrakovanji: V Gorici je 10. novembra od kapi zadet umrl briški rojak g. Leopold Mužulin. Rodil se je v Medani, kjer se je udeleževal kot zaveden fant in cerkveni pevec. Še pred svetovno vojno je stopil v službo pri znani tvrdki Teodor Hribar v Gorici, kjer je ostal do 1. 1938., ko mu je bolezen preprečila delovanje. Doživel je 63 let in zapušča šest

odraslih otrok, ki jih je vse vzgojil v krščanskem duhu in v ljubezni do rodnega jezika in grude.

Navijalcem cen zapirajo trgovine. Po vsej Italiji in tako tudi v Julijski Krajini so uvedli stroge kazni za tiste, ki bi se pregrešili z navijanjem cen in z brezvestno spekulacijo. Dan za dnem slišimo o obsodbah takšnih "grešnikov". Trgovcu, ki svojo robo prodaja po previsoki ceni, dostikrat za nekaj časa celo zapro trgovino. Tako poročajo med drugim iz Sušice pri Trstu, da so oblasti po odloku tržaškega prefekta zaprle za tri dni trgovino Antona Beničarja, ker je predrago prodajal milo in ker je imel baje skritega 36 kg sladkorja. Prav enaka kazen je zadela tudi nekaj trgovcev iz Trsta, da v bodoče ne bi več skrivali sladkorja, ko ga že tako in tako zelo primanjkuje.

Podražitev drv in premoga. Zaradi velikega pomanjkanja lesa, so se v zadnjem času po vsej Italiji dvignile tudi cene lesnim izdelkom. Pa ne samo rezan in tesan les, tudi navadna drva s se podražila. Tako poročajo iz Pulja, da se je les za kurivo podražil približno za 3 lire pri vsakem metriskem stotu. Hrastova drva so zdaj po 13 lir za 100 kg, kar bi bilo v našem denarju približno 30 din. Če upoštevamo, da Italija ni na lesu bogata država, moramo priznati, da drva na vse zadnje le še niso tako draga. — V zadnjem času so poskočile tudi cene premoga. Najslabši premog se je podražil za 5 lir (ca. 12 din) pri vsakem metriskem stotu.

Sveto pri Komnu. 25 letni Franc Švara, krojač, zelo priljubljen, je odšel v večnost.

Na Tolminskem so dobili angleške letake proti Hitlerju. Namenjeni so bili Koroščem, veter jih je pa zanesel čez mejo.

Iz Tolmina se je poslovil župan Marzan, ki je županoval na splošno zadovoljnost 10 let.

V Gorici je umrla 81 letna Alojzija Simčič. Svoje otroke je zelo zgledno vzgojila.

Kal nad Kanalom. Poročil se je Leopold Lango s Kristino Lipičar. Ženin je bil pred kratkim pomiloščen 30 letne kazni iz "kalskega procesa".

V Prestranku je gorelo v velikem skladišču krme. Zgorelo je sena za 60.000 lir. Gasilci iz Slavine, Postojne in Trsta so preprečili večjo nesrečo. Zgorel je le en senik; vseh senikov je 18.

Žganjekuha in tihotapstvo da mnogo

posla sodiščem na Primorskem. Kava, tobak in pa žganje s v glavnem predmeti obravnav, v katerih se morajo zagovarjati naši ljudje. Prejšnji teden so bili od goriškega tribunala obsojeni zaradi žganjekuhe: Zorko Ličen, star 27 let, iz Rihemberka, na tri mesece, 20-letni Marko Batagelj in 22-letni Venceslav Lisjak, oba iz Črniča, vsak na tri mesece zopora, povrh pa še vsak na denarno globo, povračilo stroškov in zaplembo orodja in blaga. Zaradi nekaj kilogramov tihotapske kave je bila obsojena na 280 lir kazni 62-letna Marija eDeljak iz občine Grahovo. K sreči sodniki niso hudo strogi in je velik del naloženih kazni — pogojen.

Vipava. — Tukajšnji bar, ki je last g. K. Kodelja, so v poznih nočnih urah obiskali nepovabljeni gostje in so se založili z raznimi okusnimi dobrotami: s šunko, salamo, številnimi buteljškami starine in šampanjca. Svojih naslovov presenečenemu gospodarju niso pustili, zato bi jih rada poznala policija.

Kronberg pri Gorici. Umril je Blaž Pavlin iz spoštovane družine Pavlinove na Fajdigošču. Rodil se je januarja 1850, torej bi v dveh mesecih dočkal 90 let. Dobijo se pa v Kronbergu še starejši ljudje. Tako je Mohor Makuc iz znane Podgričarjeve družine na Ajševici že prekorlačil 91. leto, a je še vedno zdrav in krepek in opravlja vsa lažja kmetijska dela. Njegovi dve sestri sta tudi še živi in ima starejša že 89, mlajša pa 81 let. Sploh je Kronberg zelo zdrav kraj, saj je cela kopica ljudi, ki so stari nad 80 let. Najstarejši med vsemi je bil rajni Kramaršček, ki je učakal 96 let.

Pri slikanju si je dovolil prehudo šalo neki delavec iz Marezig. Ko se je dal skupno z nekaterimi drugimi delavci slikati, je pri tem držal na prsih srp in kladivo — znak komunistov. Za to šalo so zvedeli hitro tudi karabinerji, kar je imelo za posledico, da so fanta odvedli na svojo postaje v zapor. To spet pričča, da v zadnjem času v Italiji s komunisti ne postopajo preveč v rokavicah in da te "blagovestnike" z rdečega vzhoda pridno spravljajo na varno, da ne bi preveč pripravljali "terena".

Radijski aparat so poklonile fašistične oblasti vaščanom iz Vrabč nad št. Vidom. Namenile so ga fašistični vzgoji.

Smrt slovenskega stavca. V Gorici je umrl g. Jakob Jamšek, najstarejši slovenski stavca v Julijski krajini. Delati je pričel že pred svetovno vojno v znani "Ge-

"Slovenska krajina"

To ime so dali novemu društvu, ki bo družilo avellanedske Slovence.

Na samega novega leta dan smo se zbrali. Najprej takoj po maši, ko se je vršil ustanovni občni zbor.

Stara je želja in potrebno je bilo to novo društvo.

Doslej se je vse slovensko delo na Avellanedi razvijalo le v ožjem krogu cerkvenega pevskega zbora in v gostoljubni Utroševi hiši. Toda ta podlaga je za uspešno in širokopotezno delo preveč majhna, zato je prišla želja iz vsega naroda, da je treba korak naprej.

S tem namenom smo še zbrali na Novo leto.

Zborovanje je otvoril izselj. duhovnik Janez Hladnik, ki je obrazložil glavne smernice potrebnega društva.

Obilna vdeležba, bilo je kakih 80 oseb, je bila kar lep dokaz resnične potrebe tega novega društva.

K bešedi se je priglasil Andrej Lah, ki je povdaril zlasti ta namen, da naj društvo goji med rojaki ljubezen do domače besede in domače grude.

Posebno odobravan pa je bil nastop Preiningerjev, ki je povdaril zlasti to dejstvo, da so si Prekmurci vsepovsod že ustanovili svoja društva. Koder jih je mnogo manj kot nas tukaj, zato je res prava sramota, da še vedno dremujemo.

Namen novega društva je torej strniti rojake onstran Riachuela. Društvo ne bo samo za Prekmurce, temveč bo splošno slovensko in bo vsak našel v društvu svoj dom, kdor bo le hotel delovati v splošno korist.

Društvo bo vzdrževalo svoj lastni lokal, kjer bodo pevske vaje, društvena čitalnica in knjižnica, kjer se bodo vršila predavanja pa tudi društvene zabave v ožjem krogu.

Društvo pa bo imelo tudi socijalne namene. Pomagalo bo v slučaju nezgode, skrbelo bo za ugodno zdravniško oskrbo in dajalo tudi moralno pomoč in navodila v pravnih zadevah in v iskanju službe.

Na osnovi teh misli, so bili zborovalci enodušni in je bil zbran pripravljalni odbor, kateri naj nabere člane in pripravi prvi občni zbor, na katerem se bo izvolilo

Sklenilo se je tudi, da se kar takoj poišče primeren vodstvo novega društva.

Izvoljeni so bili v ta odbor: Preininger Adalbert,

EDINA SLOVENSKA GOSTILNA
NA AVELLANEDI
Dobre jedi — dobra pijača
dobra postrežba.

RESTAURANT INTERNACIONAL
KARL TERPLAN
Chacabuco 501, Avellaneda, FCS.

HOTEL IN RESTAVRACIJA

"PACIFICO"

ANTON BOJANOVIC
CHARCAS 767-9 Telef. 31-8783.
Modern hotel, zračne sobe, izvrstna
postrežba, hladna in gorka kopal.
Cena 3—5 \$ s penzionom.
Blizu Retira! V centru mesta!

FRANC KLAJNŠEK

v mestu Bs. Aires edini slovenski
konstruktor s firmo. Izdeluje načrte
in proračune za hiše in vse druge stav-
be, vodi vsa zidarska in stavbarska
dela, in daje firmo.
MARCOS SASTRE 4351
Bs. Aires. — U. T. 50—0277.
Villa Devoto

DUHOVNO ŽIVLJENJE

Pasaje Salala 60

Buenos Aires, Argentina

CORREO ARGENTINO

TARIFA REDUCIDA

Concesión 2560.

Ivan Hozjan, Kolman Krajeer, Štefan Časar, Ludvik Šeruga, Tavčar Liberat, Nemeš Janez, Vuk Anton in Get Jože.

Na prvi seji,

ki se je vršila isti dan pri Preiningerju, je ta pripravljalni odbor razmišljal o bodočem delu in sestavil že tudi osnutek pravil in sklenil predlagati kot službeno ime novega društva: "Slovenska krajina", jugoslovansko izobraževalno in socialno društvo.

lokal, kajti ne smemo več zahtevati tako velike žrtve od Štefana Utroša, pod čigar gostoljubno streho se je več kot tri leta vršilo naše delovanje.

Društvo ne sme nikogar bremeniti na tak način. Utrošu pa se mora dati posebno zahvalno priznanje, v naprej pa naj vsi rojaki storijo vsak svojo dolžnost, pa bo dovolj denarja za vzdrževanje lokala in se bo kmalu nabralo nekaj tudi za podpore v slučaju nesreče kakega člana.

Dne 11. FEBRUARJA ob 5 uri pop. se vrši

I. REDNI OBČNI ZBOR

"Slovenske krajine"

Na AVELLANEDI, MAN. ESTEVEZ 630

(poleg kapele, takoj po popoldanskih molitvah.)

PROGRAM:

1. Sprejem društvenih pravil.
2. Delavni program društva.
3. Poročilo pripravljalnega odbora.
4. Volitev rednega odbora.
5. Slučajnosti.

Popoldanske molitve se vrše na Avellanedi in zato

11. ebruarja ne bo molitev na Paternalu.

VABI PRIPRAVLJALNI ODBOR.

PRIJATELJSKO OPOZORILO

Najnižji tečaj

ZA DENARNA NAKAZILA VAŠI
DRUŽINI V DOMOVINO

Največja sigurnost

ZA DENAR VLOŽEN V NAŠI
HRANILNICI

Najnižje cene

ZA LADIJSKE PREVOZNE KARTE
POKLICNE ALI ZA V DOMOVINO

To so ugodnosti katere Vam nudi edino

Jugoslovanski Oddelek

Banco Holandés Unido

PODRUŽNICA BUENOS AIRES

Centrala:
Bmé. MITRE 234
vogal 25 de Mayo.

Podružnica za Bs. Aires:
CORRIENTES 1900
vogal Rio Bamba.

